ГОЛОС УКРАЇНИ

Влада—Радам!

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 137 ◆ Четвер, 18 липня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

НЕ ЗГАСНЕ ТОЙ ВОГОНЬ...

Україна відсвяткувала свій День незалежності.

Політично виважено і стримано.

На урочистих зборах у Палаці «Україна» в своїй промові Леонід Кравчук запропонував хвилиною мовчання вшанувати пам'ять усіх полеглих за незалежність України. Без розшифровки і політичних акцентів. Бо мертві, як відомо, сраму не імуть, а загинули вони, по-різному розуміючи і свободу України, і її незалежність, і щастя народу, а скорбота — річ інтернаціональна й поєднує всіх десь у тому, що душею зветься... «Наше покоління несе на своїх плечах тягар справ, недовершених предками; і відповідальність перед нащадками. Ми не маємо права не виконати заповітів батьків і не виправдати сподівання дітей. Будьмо ж гідними цієї відповідальності і не відступимо перед будь-якими випробовуваннями!» — сказав Голова Верховної Ради України.

(Закінчення на 9-й стор.)

Фото Олександра КЛИМЕНКА.

ПРЕЗИДІЯ Ради Федерації незалежних профспілок України прийняла рішення про проведення днів єдиних профспілкових дій за права та інтереси трудящих суверенної України. Визнано за доцільне у рамках днів з 1 по 5 вересня 1991 року провести Всеукраїнські загальні профспілкові збори «Про дії профспілок по посиленню захисту соціально-економічних інтересів трудящих та забезпеченню гарантій їх прав».

НАРОДНІ промисли, релігійні вірування та обряди різних етнічних груп, які населяють Волноваський район, вивчатиме експедиція Донецького краєзнавчого музею. Вона розпочала роботу в селах області, де мешкають українці, росіяни, греки, представники інших націй.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

◆

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047 Київ, вул. Нестерова, 4

◆

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

Приймальня — 446-92-11

Відповідальний секретар — 446-72-63

Завідуючий корсіткою 441-84-42, 224-72-54 (телефакс).

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний 446-91-20,
охорони здоров'я 441-88-06,
соціальних питань 441-88-05,
екології — 441-88-59,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний 446-61-13, 441-86-20
історії України 441-88-62
військових питань 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00

◆

Рукописи не рецензуються і не повертаються

◆

Індекс 60955

Тираж 184200

Передплатна ціна на рік 19 крб 80 коп.

◆

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер п'ятницю та суботу на 16 сторінках

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

Можливо, тоді, коли розповідатимемо про цей день своїм дітям і внукам, тоді, коли перша річниця Дня незалежності України сприйматиметься вже як далека історія, ми з усією повнотою й гостротою усвідомимо неперєсічність цієї дати. Адже велике бачиться на відстані. І ми ще гордитимемось, що були свідками й учасниками такої знаменної й величної дати в житті нашого народу.

І, можливо, майбутні історики, які візьмуться вивчати драматичну й суперечливу палітру життя України, розшукуватимуть свідчення того, як робилися перші кроки шляхом суверенітету, натраплять, в архівах на цей номер «Голосу України» і з повідомлень наших власних та позаштатних кореспондентів зрозуміють, що не тільки працювати та вести політичні баталії вміє народ України, а й гідно відзначати знаменні дати — також.

ХАРКІВ. До державності нам ще далеко. Декларація про суверенітет України то поки що тільки папір. І свято незалежності — ще не свято, а лише перший крок по важкому тернистому шляху побудови самостійної Української держави.

Ось такі, якщо коротко, загальні думки багатотисячного мітингу харків'ян, основної події на центральній площі міста з нагоди відзначення першої річниці проголошення Декларації про державний суверенітет України.

Тут виступили голова міської Ради Є. Кушнарьов, народні депутати України, представники різних політичних партій, окрім комуністів, Руху, культурологічних товариств області. І хоч дехто з промовців гірко жартував, що краще сьогодні було б нам мати вже незалежність, а не свято незалежності, я не можу сказати, що воно не зовсім вдалось. Хоча й прапори рідко прикрашали в цей день вулиці, хоча й далеко йому до грандіозності, та все-таки, здається, відбулось головне: тисячі і тисячі людей прийшли на площу, вшанували хвилиною мовчання пам'ять про вірних синів і дочок українського народу, що склали свої голови у різні часи за волю, і поклялись зробити Україну квітучим краєм і процвітаючою державою. А віра — це вже половина справи.

На кобзарських кручах в обіймах трьох соборів співали у нас цього дня українські пісні, в тінистих алеях художники, народні умільці пропонували придбати щось на пам'ять. Була й музика, і рясний літній дощ. А дощ, як відомо, то на добро.

ЛУГАНСЬК. «Дай, Боже, Леоніду Кравчуку і Вітольду Фокіну мудрості, мужності й сили волі виборюти справжній суверенітет і справжню незалежність», — сказав на урочистих зборах, присвячених Дню незалежності, які відбулися в центрі Української культури Луганська голова ПДВУ В. Петрівний.

Лейтмотивом урочистостей була думка про необхідність єдності Заходу, Півдня і Сходу, про консолідацію зусиль на утвердження і спільну розбудову суверенної України.

Завершальним акордом став мітинг, влаштований увечері 16 липня на театральному майдані.

ДОНЕЦЬК. З'ясувати напередодні, як мільйонне місто святкуватиме річницю прийняття Декларації про суверенітет України, виявилося справою примарною. Лише надвечір надійшла куца інформація: у центральному парку культури і відпочинку імені Щербакова плануються масові гуляння, які, до речі, проводяться щовихідного, та ще там Рух щось затіває.

Масові гуляння явили собою добре відому жителям шахтарського міста картину — музика, атракціони, торгівля черговою партією детективів.

УЖГОРОД. Тут свято почалося ще в суботу врочистим засіданням у драмтеатрі та концертом. Були делегації з усіх районів. На місцях вирішили цим і обмежитись. «Відзначатимемо свято трудом у полі», — сказав голова Великоберезнянського райвиконкому В. Глодан. Така ж позиція у Перечині, Тячеві, Берегові. В обласному ж центрі відбулося масове торжество. Молебень за Україну відслужили спільно священики Православної та Греко-католицької конфесій. Дай, Боже, подібного взаєморозуміння й надалі.

На народнім вічі до присутніх звернулися представники партій, рухів та товариств регіону — окрім комуністів. Оратори були єдиної думки: цей день — лиш перший крок до справжнього суверенітету. У Мукачеві міськрада заборонила масові акції. Група людей відповіла голодуванням. А на Рахівщині, Міжгірщині, Іршавщині відбулись урочисті народні зібрання. На найвищій гірській вершині республіки — Говерлі встановлено національний прапор України.

Думка народного депутата України В. Бедя:

— На жаль, у регіоні ще міцні деструктивні сили, які бойкотують демократичні процеси. Це прикро. Чимало керівників підприємств, передусім союзного підпорядкування, оголосили 16 липня робочим днем. Комусь на руку, аби народові не запам'ятався цей день.

РІВНЕ. На майдані Незалежності відбувся багатолюдний мітинг, де виступили представники різних політичних партій, народні депутати. Перед початком мітингу проведено молебень.

Тут була влаштована виставка робіт художника Валерія Войтовича, тривав збір коштів на будівництво Храму Матері України. Мітинг закінчився концертом.

Свято тривало до пізнього вечора. Цікаві програми були показані рівнянам у парку культури та відпочинку імені Тараса Шевченка, на літніх майданчиках.

ТЕРНОПІЛЬ. 10 година ранку. Ще здалеку запримітив біля входу у будинок обкому партії і облвиконкому ціле наметове містечко, а довкола — на стінах, газонах і просто на пішохідних доріжках — валялися і висіли пошматовані вітрами і дощами лозунги, транспаранти, вимоги і... і просто набір грубих, образливих слів на адресу комуністів — «кати», «бандити», «безбатченки», «фашисти», «коритники», «паразити»...

Хто й заради чого вдався у день свята національного відродження до таких неделікатних манер, розпалювання конфронтації і пристрастей? Організаторами цієї акції стали Демократична партія України, Спілка націоналістичної української молоді, Українська християнсько-демократична партія, партія зелених. Біля парадних дверей гурт людей, чоловік 40—60. Перед ними виступають депутат Верховної Ради УРСР Левко Лук'яненко та депутат міської Ради Демидась. Як виявилося з промов та інтерв'ю організатора пікету Ігоря Пушкаря, лідери новоутворених організацій вступили у рішучий бій за два обкомівські поверхи з телефонізованими кабінетами. Себто і собі вирішили урвати шмат отого «привілейованого корита». Гірко й боляче від цього стало на серці. Бо перед цим об'їздив поля, тракторні стани, ферми — хліба перестигають, техніка ще не вся виведена в поле, обмаль в господарствах кормів. Загляньте хоча б в один Підволочиський район. Ще на сьогодні залишилося не перевірених 687 гектарів буряків, в окремих господарствах не заготовлено жодної тонни силосу, сінажу, а сіна — по 12—20 тонн; на 700 грамів молока доять у районі менше, ніж у цю пору торік, відтак значні мінуси у виробництві й продажу. А хлібним ланом можуть милуватися хіба що закохані — не пшениці, а суцільне макове море.

Ось де вирішуватиметься доля суверенітету, а не в кабінетах з оберемком телефонів.

Ця думка з'явилася теж не в редакційному кабінеті. Її я почув у полі від голови колгоспу «Зоря комунізму» Підволочиського району Михайла Крупського. Зрештою, навіть координатор демократичних сил Тернопільщини, перший заступник голови облвиконкому Богдан Бойко сказав:

— Смішними ми виглядаємо...

І справді, акція демократів з Тернополя не вплинула на святкування. Люди відпочивали, гуляли, а о 16 годині на театральній площі відбувся великий мітинг.

Того дня відбулись мітинги і в інших райцентрах області. А в Борщові було відкрито пам'ятник Тарасу Шевченку.

ЛЬВІВ. Розмаєм синьо-жовтих прапорів зустрічали львів'яни день 16 липня. Тисячі львів'ян та гостей міста зібралися на проспекті Свободи, щоб відзначити першу річницю прийняття Декларації про державний суверенітет України.

У мітингу взяли участь керівники міста й області, народні депутати України та СРСР, представники політичних партій та громадських організацій Львівщини, закордонні гості.

Мітинг пройшов під гаслом: «Від Декларації про державний суверенітет — до незалежної Української держави!».

КРИВИЙ РІГ. Багатолюдний мітинг, присвячений першій річниці проголошення незалежності України, на одному з майданів Кривого Рога організувала тутешня громадська регіональна асоціація «Відродження». Асоціація об'єднує сотні й тисячі людей незалежно від їх політичних переконань, а за ознаками уболівання за долю міста та свого народу.

Учасники криворізького мітингу прийняли Звернення до Верховної Ради УРСР. Озираючись на період, відколи почався відлік нової доби для всього українства, — говориться у Зверненні, — бачимо, як з туману рабства і споконвічного диктату все виразніше проступають обриси нової державної форма[ції], здатної за велінням влас[ної] волі самостійно будувати своє життя. І далі: «Сьогодні ми зібралися, щоб спільно виголосити підтримку позиції Верховної Ради стосовно Союзного договору. Разом з тим висловлюємо занепокоєння, бо за звичкою центр продовжує вперто утримувати важелі системи, яка практично паралізує дію ряду республіканських господарсько-економічних а[кцій]. Мітинг закликав парла[мент] України, його Голову Л. Кравчука «твердо відстоювати економічну і політичну незалежність нашої республіки».

За дорученням учасників мітингу звернення підписали президент регіональної асоціації «Відродження» П. Кожухар, співголо[ва] страйкового комітету гір[ни]ків Кривбасу М. Чюрюканов, голова Саксаганської районної Ради народних депутатів Г. Гончарук та голова міської організації Руху О. Половина.

ПОЛТАВА почала святкувати ще 12 липня — того дня в обласній філармонії відбулись урочисті збори громадськості за участю народних депутатів різних рівнів. Культурна програма свята розгорталася на Співочім полі та у Жовтневому парку й відповідала найрізноманітнішим смакам — від традиційних до новомодних. Причому, виступали не лише місцеві мистецькі колективи, а й гості з Чернігова та Москви. Свято завершилося феєрверком.

ХЕРСОН. Вранці 16 липня громадськість поклала квіти до пам'ятника Тараса Шевченка, до Могили Невідомого Солдата. У залі засідань обласної Ради зібрались народні депутати усіх рангів на урочисте засідання, на якому було підтримано рішення парламенту республіки щодо підписання Союзного договору. Біля облвиконкому стояли пікети городян, вимоги яких задовольнило таке рішення.

Наприкінці дня херсонці зібралися на площі Героїв Сталінграда. Тут відбувся санкціонований мітинг блоку демократичних сил. Оратори на трибунах змінювали один одного, часом кипіли політичні пристрасті.

Резолюція мітингу — зважено підійти до підписання договору союзних суверенних держав, домогтися, щоб проголошена рік тому Декларація стала реальністю.

СУМИ. Перед початком святкового мітингу я прошу висловити своє ставлення до свята депутата міськради Л. Шеремет.

(Закінчення на 5-й стор.).

З пошти парламенту —

КИЇВ, ВЕРХОВНА РАДА УРСР

ЗА УЧАСТЮ ВСЬОГО НАРОДУ

З хвилюванням і надіями на майбутнє стежу за роботою Верховної Ради, яка в тяжких муках приймає нові закони. Може, в майбутньому ці закони і спрацюють на користь України та й усього радянського народу.

Але нас хвилює сьогоднішнє — доля урожаю в 1991 році. Ми розуміємо, що наші села знедолені, отже нікому збирати врожаї. Якщо механізатори здатні якось вже посіяти, то все зібрати вони не можуть.

Раніше різні райкоми та міськкоми партії організовували міське населення та робітничі колективи на допомогу селу для збирання врожаїв овочів та зернових. Але тепер — демократія... Місто відгородилося від села законами про госпрозрахунок, про самофінансування, про самостійність та іншим, і, як не дивно, саме цим прикриваються авторитетні керівники і трудові колективи.

А як їсти, то рота розззявляють усі.

У зв'язку з цим зробіть, будь ласка, до якогось закону маленький додаток, згідно з яким можна було б у мобілізаційному порядку тимчасово залучати городян та представників виробничих колективів, а також працездатних пенсіонерів до роботи на колгоспних ланах на період збирання врожаїв. Від цього буде тільки користь усім людям.

А коли навчимось господарювати, то цю пропозицію можна і зняти.

С. КАЛЮЖНИЙ,
пенсіонер.

СКАЖУ, А ВИ ПОДУМАЙТЕ

У зв'язку з рішенням сесії про проведення всенародного референдуму з чотирьох питань хочу звернути вашу увагу на таке: два місяці тому народ України переважною більшістю виявив свою волю і прагнення і проголосував за єдність Союзу РСР, результати референдуму повинні бути враховані кожним депутатом при розробці нової Конституції. Якщо народ вирішив жити спільно у Союзі, то, очевидно, він і за соціалістичний вибір. Отже, це питання можна було і не вносити в бюлетень.

І ще один момент: при голосуванні про референдум з чотирьох питань вкралася, як на мою думку, процедурна помилка. Адже потрібно було голосувати за кожне з чотирьох питань окремо — вносити його в бюлетень чи ні.

І останнє. Я скажу, а ви подумайте. Якщо сесія дискутує з приводу того, враховувати чи не враховувати волевиявлення більшості народу України 17 березня, то такий парламент дійсно можна розпускати, і негайно.

Антон ГРЕЧАНСЬКИЙ,
ветеран війни і праці.
Ємільчинський район Житомирської області.

ТАК ХОЧЕТЬСЯ СПОКОЮ...

Ми з глибокою повагою ставимося до вас і вашої роботи в Верховній Раді. З розумінням і співчуттям сприймаємо ті нестатки, що спіткали наш народ. Ми люди від землі і добре розуміємо, що хліб — то наше головне багатство. Повністю сприймаємо закони, що приймає Верховна Рада для поліпшення умов життя селян.

Ми не можемо зрозуміти лише одного. Чому ці закони не працюють? Чому вони залишаються законами на папірах? Щодень наші душі, серця сповнюються неспокоєм і хвилюванням за наших дітей, за наш завтрашній день.

Ми звертаємося до вас, народних депутатів, з одним лише проханням: набратися розуму.

Ми за те, щоб Верховна Рада вирішувала болючі проблеми народу України, який обкладений ними, немов колючками. Не треба нам, шановний Леоніде Макаровичу і депутати, наших українських грошей, нової назви республіки, іншого прапора. Нам потрібні мир і спокій, нам потрібна злагода. Нам потрібно, щоб те, що приймається Верховною Радою, виконувалося.

Ми за мир і спокій в нашому домі, ми за те, щоб у добрі і злагоді виховувати наших дітей. Ми проти всіх закликів до зброї, які звучать сьогодні в деяких західних областях. Ми проти тих, хто прославляє запроданців, які віддали залишки честі і совісті фашистам. Яка ж це демократія?

Жителі сіл Будичани, Стовпів, Дреники та всі колгоспники колгоспу імені Островського Чуднівського району Житомирської області (понад 2 тисячі чоловік).

ДЕХТО ХОЧЕ КРОВІ?

Не можу залишитися осторонь всього того, що діється нині в наших краях. Страх сковує душі людей, страх за наше майбутнє, за долю наших онуків і правнуків — відколи «демократи» дорвалися у нас до влади.

Ви послухайте, як відкрито один з «демократів», причому не рядових, а депутат Львівської обласної Ради, голова Дрогобицької міської Ради, член Української республіканської партії Мирослав Глубіш 26 травня поблизу села Ясенова Бродівського району на Львівщині виголошував свої «демократичні» воззріння:

«Я не належу до тих, які із зброєю в руках воювали з лютим, ненависним ворогом. Але я народився і виріс серед тих дивізійників, які боролися на полях Брідщини, які рясно зросили кров'ю поля Брідщини, і мій світогляд формувався під їхнім впливом.

Я син і онук січового стрільця з дивізії СС «Галичина». І не треба нам боятися цього слова...

Не буде зброї — не буде демократії!

Я прихильник парламентського здобуття волі нашої держави. Але може прийти хвилина, коли нам доведеться стати зі зброєю в руках. Я думаю, нас підтримають і наші старі ветерани парт... ветерани нашого визвольного руху, ветерани цієї дивізії. Вони стануть із нами і будуть нам хоч набої подавати, коли ми будемо воювати за їхню справу. І деякі мені підказують, що ще й стріляти будуть...

І ще прийде час, і ми будемо нищити вас. Якщо ви це не зрозумієте і не вступитеся з наших земель.

Шурнуть скоро і вас до ями — вірте, ми слів на вітер не кидаєм!

Недалеко відійшли ті часи, коли повстанська куля косила більшовицьку наволоч. Як треба буде, вона знову буде косити! Пощади вам тут не буде! Так що рятуйтеся звідси».

Нічого в тім дивного, що нащадок місцевого націоналіста вибовкнув те, що має на думці. Дивно лише, що та партія — УРП, до якої належить цей жадаючий людської крові бандерівський промовець, не відмежувалася від його домагань і погроз.

То, може, в парламенті України про це щось скажуть вагоміше?

Чи, може, краще весь виступ цього новоявленого стрільця прочитати на сесії, нехай люди почують і самі зроблять висновок.

Н. АНДРУЩАК.
Івано-Франківська область.

АЖ ДО ВІДСТАВКИ

У Конституції України необхідно мати статтю про відповідальність Верховної Ради, Кабінету міністрів перед народом України. Сьогодні для того, щоб висловити протест, або поставити вимоги перед законотворчою чи виконавчою владою, проводяться страйки, мітинги та інші акції. Ці форми протесту і вимог завдають найбільшої шкоди передусім і самим страйкуючим та їхнім сім'ям, а також усьому українському народові. А уряд та його члени почувають себе трохи незручно, але ніякої відповідальності.

Тому, щоб не допускати збільшення тріщин в економіці держави, необхідна персональна відповідальність урядовців аж до їх відставки.

М. ВОРОНЕЦЬКИЙ.

А НАС ВСЕ РОЗКУРКУЛЮЮТЬ

От я не витримав і вирішив звернутися до вас, бо виходу іншого не маю.

Ось уже півтора року після виходу на пенсію мене розкуркулюють місцеві керівники, а точніше грабують.

Я проживаю в райцентрі Городище Черкаської області по вулиці Гулака-Артемовського (на дальній околиці) в будинку № 104, маю присадибну ділянку 0,15 гектара, переважно малопридатну — пагорб, ярок. Цю землю займав мій дід, мій батько. Тут я народився, а потім, працюючи на залізниці, пішов на пенсію. Посадив я на тих неугіддях майже все, що росте на Україні. В яру, де тече струмочок, на місці смітника, зробив ставочок для поливу саду, посадив фруктові дерева.

І що найцікавіше: коли там був смітник, занедбані і закинуті клапті землі, ними не цікавився ніхто, обходили їх і влада, і люди. І ні в кого до мене ніякого інтересу, претензій. Та тільки виріс садок, тільки качки почали шубовстатися у ставочку, як наразі завидюще око знайшлося. Ага, мовляв, тут пенсіонер живе, ну ми його і поскубемо, чужака залізничного!

І голова колгоспу з чудовою назвою «Заповіт Леніна» П. Воскобійник вирішив за рахунок моєї землі подати «допомогу» колишньому комірникові, дозволив винищити дерева, посаджені мною у ярку. Вирізали! Це у нас вміють — вирізати. При цьому було пошкоджено і фруктові дерева над яром. Все вирізане лежало на землі півтора року, а декілька днів тому колгоспний бульдозер хотів витягти деревину, та сам застряг, зруйнувавши тепер і ставочок, понищивши нові молоді деревця і перевернувши землю знов у пустку.

Кинувся я шукати правди... То мене ще й звинуватили у самозахваті пустиря і смітника. Та землемір не підтвердив своїми замірами самозахвату. Було тоді, що ще й мене трішки «розкуркулено» — і дерева винищено, і землю відтято. Почав звертатися в різні інстанції, та ніхто не хоче псувати відносини з головою колгоспу в ім'я якогось там пенсіонера-залізничника...

Гірко оповідати все це. Боляче і гірко. А скільки ж я після закінчення в 1955 році інституту допомагав колгоспові «Заповіт Леніна». І такий гіркий фінал. Такий наочний приклад того, як діють власть імущі по відношенню до простої людини. Дивлюсь ото я на понівечені дерева, і болісна думка точить мізок — що ж то я скажу онукам про те, як їх радянського діда пенсіонера-залізничника розкуркулювали в 1991 році?

В. ОХРІМЕНКО.
Черкаська область.
Мал. Сергія ФЕДЬКА.

ВСЮ ГАМУ КОЛЬОРІВ

Незабаром настане час розгляду питання про державну символіку.

Пропоную:

1. Затвердити державним прапором Української Радянської Соціалістичної Республіки полотнище (два метри на один) з веселкою з обох боків.

Сім кольорів веселки (або сім смужок з чіткими межами кольорів, однаковими по всій довжині полотнища, завширшки 14,3 сантиметра кожна) зверху донизу: червоний, оранжевий, жовтий, зелений, голубий, синій і фіолетовий — з'єднають всі території, весь народ, всі партії і групи в єдину сім'ю.

Після дощу (грози, бурі) з'являється веселка, відроджується природа, радість для дітей і дорослих. Веселка на прапорі країни (республіки) — символ відродження, розвитку, достатку, згоди, єднання, спокою і праці.

Поінформуйте депутатів — проголосуйте!

2. Збережіть на гербі 3—5—7 колосків пшениці.

3. Поверніть назву країні «Русь».

Л. Л. Л.
Луганськ.

ПАРАСОЛЬКА НАД САРКОФАГОМ

Розробка проекту «Укриття-2» нового саркофага для колишнього четвертого енергоблока Чорнобильської атомної електростанції перебуває у стадії замовчування перед широкою громадськістю. А сказати є про що.

На думку центру «Форма», який пропонує свій проект «Укриття-2», на четвертому енергоблоці проводився експеримент, мета якого — створити діючий гамма-телескоп-радар. З цією метою створювалася антена, сигнал якої при обертанні Землі оглядає міжпланетний галактичний простір. Відповідно реєструються усі зворотні (якщо такі є) сигнали. Можливо, ця думка дещо несподівана, але погляньмо на це з такого боку.

Американський астроном Джос Бланд Хауторн у журналі «Астрофізікал джорнел» повідомляє, що знайдено таємничий космічний об'єкт, маса якого в 40 мільярдів разів більша за масу Сонця. Від даного об'єкта йде сильне випромінювання, невідоме вченим. Цей сигнал пульсує в бік планети Земля. («Інженерна газета», № 65, 1991 р. «Очередная загадка Космоса»).

На нашу думку, цей зв'язок встановився з об'єктом «Укриття-1». Особлива думка про такий зв'язок висловлена вченими Сибірського відділення Академії медичних на-

Неймовірно

ук. В. Казначеєв, директор Інституту клінічної експериментальної медицини, вважає, що клітина і нейрон мозку сприймають енергію полів, тобто існує можливість керованої інтелектуальної конструкції, що може бути як засобом спілкування, так і засобом керування людьми. («Інженерна газета», № 67, 1991). Таким чином, там, де потрібно, можуть створюватися будь-які психофізичні явища.

Спираючись на це, центр «Форма» має альтернативний проект, як поводитися з четвертим блоком, а саме: як з живою істотою з метою регулювання розповсюдження ліптонних полів і зменшення впливу радіоактивних аерозолів.

Головне — взяти під постійний контроль гамма-квантову енергію. І такий контроль можна встановити.

Для цього необхідно створити навколо об'єкта сферичну енергетичну конструкцію, яка б повністю ізолювала об'єкт від контакту з навколишнім середовищем. Вхід на об'єкт має бути штольним через кліматотрон.

Верхня півкуля, або «парасолька», утримується з допомогою аеростатів. На даху вкласти грунт, на якому вирощувалися б рослини. Під мембранною плівкою оболонки грунту має бути енергетична циркулююча маса, яка буде вловлювати гамма-кванти та ліптонні поля. Рослинність на оболонці буде біологічним показником якості і наявності певної енергетики.

Аналогічна конструкція буде і під фундаментом. Таким чином, створюється сфера, або кокон, у якому і перебуватиме весь саркофаг.

На нашу думку, це один із проектів, який дозволив би повністю вирішити питання з об'єктом «Укриття-2». Такі конструкції можна застосовувати на всіх АЕС і об'єктах, які забруднюють атмосферу.

Один з існуючих проектів передбачає витрати 1,5 мільярда карбованців на боротьбу із саркофагом. Наша конструкція, за попередніми підрахунками, «тягне» на 1 мільярд карбованців. Причому всі будівельні матеріали є на Україні. Строк виконання проекту — 1,5 року, а строк служби — 25 років. То, може, до роботи?

Марія ГОЛЕЦЬ, секретар «Зеленого світу»,

Віктор СЕДЛЕЦЬКИЙ, керівник — головний конструктор центру «Форма».

Гонорар просимо перерахувати на користь «Зеленого світу».

Поїхали

ФАВОРИТИ ЗАПРЯГЛИСЯ

Після того, як вершники колгоспу «Перемога комунізму» Лохвицького району Полтавщини привезли торік з Всесоюзних кінно-спортивних змагань половину призів, слава про них докотилася до «краю землі». Один з далекосхідних рекламно-торговельних кооперативів за свій кошт взявся перевезти через усю країну рисаків, вершників та інвентар, а також утримувати їх.

На фаетонах і двоколках лохвицькі візники кататимуть японських туристів та інших гостей Владивостока. Зиск у валюті матимуть і кооператив, і колгосп.

Інформагентство «Євро-ІКС»

Фото Аркадія СЛАВУЦЬКОГО.

Детективчик

ОСЬ ВАМ І ПРАВДА...

Певно, мало хто з читачів сумської обласної газети «Ленінська правда» сьогодні вже й пам'ятає лист групи «комуністів і безпартійних виборців», що його вмістила газета наприкінці минулого року. Опус, просякнутий гнівом і обуренням, в основному присвячувався народному депутатові УРСР О. Воробйову, котрого автори вимагали за негідну поведінку покарати «аж до позбавлення депутатських повноважень». Дісталося й народним депутатам СРСР Г. Козіну та Д. Павличку, які буцімто «ллють бруд на країну, на весь радянський народ, на всіх комуністів».

Для Олександра Воробйова і Геннадія Козіна ця публікація не була несподіванкою. У ході передвиборної кампанії партійні засоби масової інформації багато уваги приділили мало відомим до того особам інженера-програміста і викладача інституту. Громадська думка про них формувалася, переважно, «компроматними матеріалами», що, врешті-решт, дало закономірний, хоча і несподіваний для номенклатури результат — Воробйов і Козін більш ніж впевнено виграли боротьбу.

Якщо раніше кожна негативна кореспонденція дедалі більше піднімала рейтинг опальних кандидатів, то тепер ситуація докорінно змінилася. Але цього не врахували в «Ленінській правді», продовжуючи час від часу шпиняти обранців народу дошкульними випадами. І нічого б у цьому поганого у наш вік плюралізму не було, якби критика подавалася зважено, в коректній формі. Однак цією умовою газета знехтувала, за що, врешті-решт, і поплатилася. Г. Козін розцінив «лист шести», висловлені в ньому звинувачення такими, що плямують його честь і гідність як громадянина, народного депутата і звернувся до правосуддя. Три дні знадобилося, щоб Зарічний народний суд міста Сум під головуванням Н. Прокудіної оголосив свій вердикт за безпрецедентною справою: «Ленінській правді» публічно вибачитися перед депутатом, сплатити йому у вигляді компенсації за моральні збитки 10 тисяч карбованців.

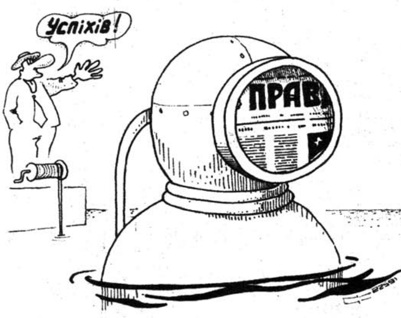
Ближчим часом у судовому засіданні буде розглядатися аналогічний позов до газети народного депутата УРСР О. Воробйова, який виставив «Ленінській правді» рахунок на 56,4 тисячі карбованців.

Цікава деталь детективного сюжету: точно встановлено, що надрукований в газеті лист — фальшивка. У всякому разі знайти авторів — працівників науково-виробничого об'єднання імені Фрунзе прокуратурі не вдалося.

Віталій МАКСЮТЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Суми.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Дивина

АНГЕЛИ З ОГАЙО

Як співають ангели небесні, я не чув ніколи, як це роблять земні й без крилець — доводилося. Останнім разом, на прийомі в консульстві Сполучених Штатів Америки в Києві.

Прийом був собі, як прийом. А потім під'їхав автобус. Із нього, як горошини з торби, висипала малеча і за помахом руки високого сивого чоловіка вишикувалася двома рядами і заспівала. Спершу — гімн Америки, інші американські пісні, а потім... «Боже, Вкраїну храни».

Це й були хор американських хлопчиків із штату Огайо та їхній диригент Олександр Мусійчук. Дивним було не те, що американці співають українські пісні, бо хто із справжніх цінителів вокалу не зачарований мелодіями великого співучого народу. Дивним було те, що єдиною людиною українського походження в хорі був сам пан Олександр.

Навчив їх співати українець, який не забув, хто він і де його коріння. Чим не приклад?

У репертуарі хору — твори Брітена, Мендельсона, Моцарта, Перголесі. Є й українські автори: Ф. Колесса, С. Людкевич, М. Леонтович, Д. Бортнянський, А. Гнатишин. Є в'язанка українських народних пісень на слова Т. Шевченка. Звучать вони по всьому світу, і цим хлопчикам вже не скажеш, що нема такої країни — України. А нам?

Володимир СКАЧКО.

Хор Хлопчиків з Огайо (ЗСА)

Александер Мусійчук, Диригент
Др. Роберт Брей, Акомпаніятор
Том Фріс, Ударні інструменти
Др. Богдан Дубас, Звуковідач

Є й така думка

І СМІХ, І ГРІХ

Члени Житомирського міського об'єднання «Животоки» Товариства української мови зацікавились впровадженням рідної мови у школах і дитячих садках. 14 шкіл міста з 32 вже стали україномовними, однак процес уповільнюється пасивністю багатьох директорів. Оригінальну відповідь одержали члени товариства і депутати міськради від директора 26-ї школи В. Кудревич. На її думку, впровадження української мови в школі загрожує здоров'ю дітей.

Григорій ШЕВЧЕНКО.

Житомир.

Без коментаря

ПЕРСПЕКТИВА Є

«Яке політичне і моральне здоров'я інтелігенції в компартії?» — таке запитання задавалося в найбільшому на Донбасі Донецькому політехнічному інституті. Анонімне опитування комуністів, яке проводив партком вузу, показало, що не задоволені членством в КПУ (КПРС) 41 відсоток респондентів, вважають себе здатними обстоювати ідейні позиції партії — 37, не вірять більше райкому — 42, обкому — 55, ЦК КПУ — 45, ЦК КПРС — 57 відсотків опитаних.

Та все ж більша частина опитуваних впевнена, що у майбутньому компартія стане впливовою політичною силою.

Інформагентство «Євро-ІКС»

Коротко

ФІЛІЯ ВСЕСВІТНЬОЇ ЛАБОРАТОРІЇ

У Хмельницькому відкрито територіальний центр Української філії відділення Всесвітньої лабораторії — Міжнародного центру наукової культури, штаб-квартира якої знаходиться у швейцарському місті Лозанна.

Один із напрямів діяльності Хмельницького центру спільно з Правобережною геологорозвідувальною експедицією і об'єднанням «Хмельницькколгоспздравниця» — будівництво заводу по розливу мінеральних лікувальних вод типу «Нафтуся», «Боржомі», «Миргородська», «Трускавецька», якими багата область. Для цього передбачено зацікавити фірми Європи.

Крім цього, працівники центру вивчили питання і вважають за можливе здійснити проект раціонального використання відсівів вапняків Подільських товтр, яких вже накопичилось у відвалах понад 25 мільйонів тонн.

Василь ГРИЩУК.

Шукайте спонсора

ЗНАННЯ З КОЛГОСПНОЇ КИШЕНІ

Керівники Ново-Каховського сільськогосподарського технікуму планують найближчим часом повністю перейти на орендну форму навчання. Дві орендні групи із спеціальності «механізація сільського господарства» відкриються вже в новому навчальному році. Стипендію, на 30 відсотків вищу від державної, учням сплачуватимуть підприємства, колгоспи і радгоспи. На основі договорів учні вступатимуть до технікуму лише за результатами співбесіди.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».

Херсонська область.

Телеграс...
з Кірово...

МУЗЕЙ ...

Фонд Вол... ниченка за... ровоградсь... Спілки... ків Україн... нішими зав... є створен... встановлен... письменник... рання кош... спеціальни... № 00070... 323011 в ... мерційному... банку «Укр... ровоградсь... Кошти нап... значкою «... мира...

ГОТУЙТЕ...

Підвище... ло цифру ... дефіциту ... жету з 13... йонів кар... не ставит... виконання... Рад... до 10 від... виділити д... аукціоні т... вану валю...

НА МО... ЗА...

Юні біз... новина дл... Торік ш... торгували... зетою мі... нішнього ... лучився і... справах м... конкому, ... С. Алимо... вані комі... реалізують... ящиків мо...

ГЛАСН... ТАК ГЛ...

Депутат... черговій ... рішення ... міської т... маційно - ... радіопро... по 20 ко... Вартість ... 161,5 тис...

ДО КІЛ... КІЛЬКУ...

На трад... ський» т... до Німеч... на чолі ... міськрад... Німцям ... тячі фо... тиви наш... підписав ... вельно-е...

«КІРО... МАНЧ... ТРАНЗ...

Під та... нується ... ні поточ... стити ... футболіс... ної СРС... чельсіс...

АГОМ

...ю плівкою обо... ...має бути енер... ...люоча маса, ...лювати гамма... ...онні поля. Рос... ...олонці буде ...казником якос... ...певної енер...

...конструкція бу... ...нтом. Таким ...ться сфера, ...якому і пере... саркофаг.

...умку, це один ...ий дозволив ...ршити питан... «Укриття-2». ...можна за... ...всіх АЕС і ...забруднюють

...ючих проектів ...трати 1,5 мі... ...ванців на бо... ...фагом. Наша ...за попередніми ...«тягне» на ...ованців. При... ...вельні мате... ...раїні. Строк ...роекту — 1,5 ...служби — 25 ..., до роботи?

...я ГОЛЕЦЬ, ...Зеленого сві...

...ЛЕЦЬКИЙ, ...головний ...центру

...осимо перека... ...сть «Зеленого

...умка

...І ГРІХ

...ирського місь... ...«Животоки» ...раїнської мо... ...впроваджен... ...у школах і ...14 шкіл ...стали украї... ...днак процес ...пасивністю ...орів. Ориґі... ...одержали ...і депутати ...директора ...Кудревич. На ...вадження ук... ...в школі загро... ...дітей.

...ЕВЧЕНКО.

...аря

...КТИВА Є

...чне і мораль... ...інтелігенції в ...таке запитан... ...найбільшому ...ому полі... ...ституті. Анонім... ...комуністів, яке ...ом вузу, пока... ...володені член... ...(КПРС) 41 від... ...нтів, вважають ...обстоювати ...партії — 37, ...райкому — ...55, ЦК КПУ ...РС — 57 від...

...льша частина ...евнена, що у ...компартія стане ...ітичною силою.

...тство «Євро-ІКС»

Поїхали

ФАВОРИТИ ЗАПРЯГЛИСЯ

Після того, як вершники колгоспу «Перемога комунізму» Лохвицького району Полтавщини привезли торік з Всесоюзних кінно-спортивних змагань половину призів, слава про них докотилася до «краю землі». Один з далекосхідних рекламно-торговельних кооперативів за свій кошт взявся перевезти через усю країну рисаків, вершників та інвентар, а також утримувати їх.

На фаетонах і двоколках лохвицькі візники кататимуть японських туристів та інших гостей Владивостока. Зиск у валюті матимуть і кооператив, і колгосп.

Інформагентство «Євро-ІКС»

Фото Аркадія СЛАВУЦЬКОГО.

Детективчик

ОСЬ ВАМ І ПРАВДА...

Певно, мало хто з читачів сумської обласної газети «Ленінська правда» сьогодні вже й пам'ятає лист групи «комуністів і безпартійних виборців», що його вмістила газета наприкінці минулого року. Опус, просякнутий гнівом і обуренням, в основному присвячувався народному депутатові УРСР О. Воробйову, котрого автори вимагали за негідну поведінку покарати «аж до позбавлення депутатських повноважень». Дісталося й народним депутатам СРСР Г. Козіну та Д. Павличку, які буцімто «ллють бруд на країну, власний народ, на всіх комуністів».

Для Олександра Воробйова і Геннадія Козіна ця публікація не була несподіванкою. У ході передвиборної кампанії партійні засоби масової інформації багато уваги приділили мало відомим до того особам інженера-програміста і викладача інституту. Громадська думка про них формувалася, переважно, «компроматними матеріалами», що, врешті-решт, дало закономірний, хоча і несподіваний для номенклатури результат— Воробйов і Козін більш ніж впевнено виграли боротьбу.

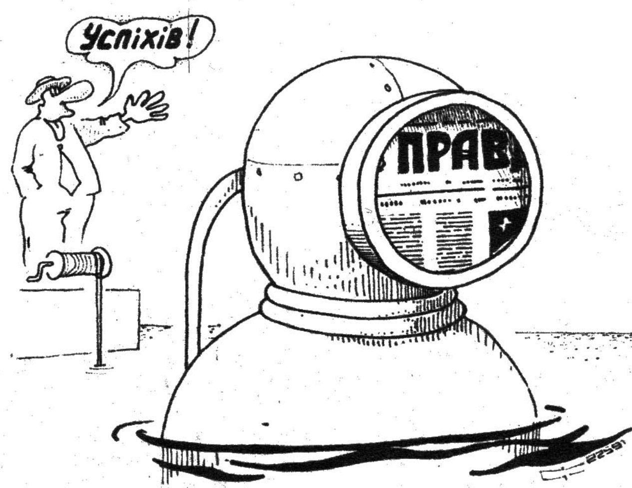
Якщо раніше кожна негативна кореспонденція дедалі більше піднімала рейтинг опальних кандидатів, то тепер ситуація докорінно змінилася. Але цього не врахували в «Ленінській правді», продовжуючи час від часу шпиняти обранців народу дошкульними випадами. І нічого б у цьому поганого у наш вік плюралізму не було, якби критика подавалася зваженно, в коректній формі. Однак цієї умовою газета знехтувала, за що, врешті-решт, і поплатилася. Г. Козін розцінив «лист шести», висловлені в ньому звинувачення такими, що плямують його честь і гідність як громадянина, народного депутата і звернувся до правосуддя. Три дні знадобилося, щоб Зарічний народний суд міста Сум під головуванням Н. Прокудіної оголосив свій вердикт за безпрецедентною справою: «Ленінській правді» публічно вибачитися перед депутатом, сплатити йому у вигляді компенсації за моральні збитки 10 тисяч карбованців.

Ближчим часом у судовому засіданні буде розглядатися аналогічний позов до газети народного депутата УРСР О. Воробйова, який виставив «Ленінській правді» рахунок на 56,4 тисячі карбованців.

Цікава деталь детективного сюжету: точно встановлено, що надрукований в газеті лист — фальшивка. У всякому разі знайти авторів — працівників науково-виробничого об'єднання імені Фрунзе прокуратурі не вдалося.

Віталій МАКСЮТЕНКО, власний кореспондент «Голосу України». Суми.

Мал. Сергія ФЕДЬКА.

Телеграфним рядком з Кіровограда

МУЗЕЙ КЛАСИКА

Фонд Володимира Винниченка засновано Кіровоградською організацією Спілки письменників України. Найголовнішими завданнями його є створення музею і встановлення пам'ятника письменникові. Для збирання коштів відкрито спеціальний рахунок № 000700828 МФО 323011 в акціонерно-комерційному Агропромбанку «Україна» по Кіровоградській області. Кошти направляти з позначкою «Фонд Володимира Винниченка»

ГОТУЙТЕ ДОЛАРИ

Підвищення цін підняло цифру запланованого дефіциту міського бюджету з 13,3 до 40 мільйонів карбованців. Щоб не ставити під загрозу виконання плану будівництва житла, VI сесія Кіровоградської міської Ради прийняла рішення до 10 відсотків квартир виділити для продажу на аукціоні і та за конвертовану валюту.

НА МОРОЗИВО — ЗА МОРОЗИВО

Юні бізнесмени — не новина для Кіровограда. Торік школярі жваво торгували вечірньою газетою міськради, а нинішнього до справи прилучився й комітет у справах молоді міськвиконкому, очолюваний С. Алимовим. Організовані комітетом школярі реалізують близько 100 ящиків морозива за день.

ГЛАСНІСТЬ ТАК ГЛАСНІСТЬ

Депутати міськради на черговій сесії прийняли рішення про створення міської теле- та інформаційно - публіцистичної радіопрограми. Ефір — по 20 хвилин щотижня. Вартість програм — 161,5 тисячі карбованців.

ДО КІЛЯ ПО КІЛЬКУ

На традиційний «кільський» тиждень їздила до Німеччини делегація на чолі з головою міськради В. Мухіним. Німцям сподобалися дитячі фольклорні колективи нашого міста, а мер підписав декілька торговельно-економічних угод.

«КІРОВОГРАД — МАНЧЕСТЕР — ТРАНЗИТ»

Під такою назвою планується у вересні-жовтні поточного року випустити книгу відомого футболіста, гравця збірної СРСР Андрія Канчельскіса.

Сергій ЗАПОРОЖАН.

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖ...

(Закінчення. Початок на 2-й стор.).

— Звичайно, радію, що віковічна мрія мого народу нарешті починає збуватись. Але не варто перебільшувати зробленого для суверенітету України. Ми тільки-но починаємо йти цим шляхом.

А ось думки депутата обласної Ради народних депутатів, співголови асоціації «Демократична Сумщина» В. Борзунова:

— Гадаю, в силі головна мета — утвердження реального суверенітету української держави. А задля цього усі політичні партії і рухи мають об'єднатись на конструктивній основі.

ЧЕРНІВЦІ. Апогеєм свята стали урочисті збори громадськості краю у приміщенні Чернівецького облдрамтеатру, де виступив, зокрема, заступник голови облвиконкому В. Фольварочний. Такі ж урочисті збори відбулись скрізь по Буковині, у церквах, проведено святкові богослужіння. Свій мітинг та вуличний похід провели Рух, УРП, ДПУ, «зелені», «Союз українок Буковини». У своїй резолюції вони висловились за повну незалежність України поза Союзом. Були й конфліктні ситуації. Приміром, колектив Чернівецького тролейбусного управління вирішив прикрасити свої машини синьо-жовтими прапорцями, що викликало протест керівника. Міськрада владнала конфлікт на користь колективу.

ЧЕРКАСИ. ... не були в лит... би жнивували, ... ділись на гор... В обласному ... ліканська і ... партії, Рух п... кий мітинг, від... художньої сам...

У Чигирині ... театралізовани... Каневі — міт... гуляння.

У знаменито... му Яру, на те... ронинського ... відреставрован... церкві, де в да... ножі гайдамак... волю України, ... лебень.

Уточнюємо

МИТРОПОЛИТ — СИН ШАХТАРЯ

У Донецьку побував митрополит Київський і Всієї України Філарет. У церкві Покрови Пресвятої Богородиці він відслужив панахиду по загиблих при пожежі гірниках шахти «Південнодонбаська» № 1.

— Мені близьке ваше горе, — сказав Блаженніший Філарет. — Я сам — син шахтаря, пам'ятаю, як щодня хвилювався, чи повернеться батько додому. Я приїхав до вас, щоб розділити вашу скорботу і помолитися разом з вами.

Українська православна церква надала матеріальну допомогу сім'ям загиблих шахтарів у розмірі 100 тисяч карбованців. Окрім цього, 54 тисячі карбованців для оздоровлення потерпілих на пожежі шахтарів виділила Донецько-Луганська єпархія.

Юрій ДОЦЕНКО, власний кореспондент «Голосу України». Донецьк.

Чутки про сме... дарного «Едему... треш-н-ролу жив... жами Києва кол... фестивалів: «Зал... готується до зап... хання».

Квартет помоло... нього «Лепрозор... ньов та Ярослав... тільки басист —... тиву. Вона стала... і це успішно ви... разом з «Маркіз...

Ще одна гіпотеза

ТАЄМНИЦІ «ВЕРВОЛЬФА»

Упродовж усіх післявоєнних років намагаються доступитися дослідники до таємниць ставки Гітлера «Вервольф». Написано з цього приводу чимало захоплюючих документальних і пригодницьких оповідей, нарисів та есе, зроблено десятки радіо- і телевізійних передач. Але таємниця досі до кінця не розгадана.

Скидається на те, вирішили заповнити цю прогалину всі, кого об'єднала комплексна цільова програма «Гермес». За дослідження «Вервольфа» взялися більше десятка вузів України і Росії, ряд геологорозвідувальних та інших організацій і підприємств. Цим об'єктом зацікавились також представники деяких німецьких фірм, які хоч зараз готові подати допомогу.

Що вже зроблено? Унікальними приладами здійснено аерокосмічне й наземне обстеження території. Досліджено мережі кабельних ліній, водопровідної, опалювальної і дренажної систем, віднайдено можливі місця розташування входів і запасних виходів із таємних лабіринтів. Тривають останні приготування до буріння свердловин. Планується через підземні колодязі спускати термометри й спеціальні прилади.

А поки що, на нетривалий період, роботи припинилися. І все ж мимоволі задаєш самому собі запитання: «Що там, попереду?» Досі у розташуванні ставки під Вінницею ми бачили лише уламки покрученого від вибухів залізобетону. Розповідають, що в одному із розтрощених наземних басейнів купався Гітлер. Але то, як мовиться, лише версія. Достеменно відомо поки, що він у ставці бував двічі. ... приїхав сюди з... ницею і переб... липні—жовтні ... цей час зроби... візит у Смолен... маршала Клюге... лер у ставці р... рації воєнних ... а також щодо... Сталінграда і ...

Другий віз... серпнем 1943 ... на три дні Гіт... Запоріжжя, до... ла Манштейна, ... (місяць) переб...

Така коротк... загальновідомим... якось потрапил... неві номери «... їнської газети»... ла з 1942 рок... ній територі... Скрізь, де бачи... військовими, ... що йому допо... ловний квартир... ться, цілком ... ставку?.. І в ... ється: серпень... Всі, хто бував... ванні ставки ... відразу вгада... краєвиди по в... (на знімку ген... доповідає фюр... ловний квартир... це лише гіпот... них підтвердж... і запевнення, д...

Час ще не о... потезу нам пі... з них, безпере... дяться архівни... ми. Особливо т... вченням таємн... фа» зайнялися ...

Валерій ЛА..., власний к..., «Голосу Укр...». Вінниця.

Фото Валентина ...

Шукайте спонсора

...ННЯ З КОЛГОСПНОЇ КИШЕНІ

...ово-Каховського сільськогосподарського ... планують найближчим часом ...перейти на оренду форму навчання ... орендні групи із спеціальності ... сільського господарства» відкриються ... новому навчальному році. Сти... ...відсотків вищу від державної, учням сплачуватимуть підприємства, колгоспи і радгоспи. На основі договорів учні вступатимуть до технікуму лише за результатами співбесіди.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, власний кореспондент «Голосу України». Херсонська область.

им рядком
ада

АСИКА

мира Вин-
вано Кі-
організа-
письменни-
Найголов-
ями його
музею і
пам'ятника
Для зби-
відкрито
рахунок
МФО
онерно-ко-
Агропром-
а» по Кі-
області.
ляти з по-
д Володи-
ика»

ОЛАРИ

цін підня-
планованого
кого бюд-
о 40 міль-
нців. Щоб
д загрозу
ну будів-
VI с...ія
ої м...
а рішення
ів квартир
продажу на
конверто-

ИВО —
ИВС

мени — не
ровограда.
рі жваво
ірньою га-
ади, а ни-
прави при-
комітет у
ції міськви-
чолюваний
Організо-
м школярі
низько 100
ва за день.

СТЬ

ськради на
прийняли
створення
та інфор-
ціцистичної
Ефір —
щотижня.
грам —
рбованців:

О

ний «кіль-
ь їздила
делегація
головою
Мухіним.
бались ди-
ні колек-
іста, а мер
ька торго-
річних угод.

АД —

азвою пла-
ресні-жовт-
року випу-
відомого
равця збір-
ндрія Кан-

Сергій
РОЖАН.

ДЕНЬ НЕЗАЛЕЖНОСТІ

(Закінчення.
Початок на 2-й стор.).

— Звичайно, радію, що віковічна мрія мого народу нарешті починає збуватись. Але не варто перебільшувати зробленого для суверенітету України. Ми тільки-но починаємо йти цим шляхом.

А ось думки депутата обласної Ради народних депутатів, співголови асоціації «Демократична Сумщина» В. Борзунова:

— Гадаю, в силі головна мета — утвердження реального суверенітету української держави. А задля цього усі політичні партії і рухи мають об'єднатись на конструктивній основі.

ЧЕРНІВЦІ. Апогеєм свята стали урочисті збори громадськості краю у приміщенні Чернівецького облдрамтеатру, де виступив, зокрема, заступник голови облвиконкому В. Фольварочний. Такі ж урочисті збори відбулись скрізь по Буковині, у церквах, проведено святкові богослужіння. Свій мітинг та вуличний похід провели Рух, УРП, ДПУ, «зелені», «Союз українок Буковини». У своїй резолюції вони висловились за повну незалежність України поза Союзом. Були й конфліктні ситуації. Приміром, колектив Чернівецького тролейбусного управління вирішив прикрасити свої машини синьо-жовтими прапорцями, що викликало протест керівника. Міськрада владнала конфлікт на користь колективу.

ЧЕРКАСИ. 16 липня тут не били в литаври. Хлібороби жнивували, городяни трудились на городах і дачах. В обласному центрі Республіканська і Демократична партії, Рух провели короткий мітинг, відбувся концерт художньої самодіяльності.

У Чигирині організували театралізований ярмарок, у Каневі — мітинг і народні гуляння.

У знаменитому Холодному Яру, на території Мотронинського монастиря у відреставрованій Троїцькій церкві, де в давнину святили ножі гайдамаки, виборюючи волю України, відбувся молебень.

ЗАПОРІЖЖЯ. Скромно відзначено День незалежності України. Провели урочисті засідання депутатів усіх рангів у Палаці культури «Жовтневий», влаштували концерт. А 16 липня на Фестивальним майдані було народне гуляння.

Майже непомітно пройшло свято в районах області.

Я зв'язався з головою Гуляйпільської районної Ради Ігорем Бирюковим. — Керівники виїдуть у поле, — сказав він, — привітають хліборобів на робочих місцях. А в культурно-спортивному комплексі райцентру відбудеться тематичний усний журнал, увечері відкриється «Українська вітальня»...

ПОГОДА

18 липня по Україні, крім східних та південних областей, а 19 липня — крім західних областей, короткочасні дощі, грози. Вітер змінних напрямків, 2—7 метрів за секунду, при грозах поривчастий. Температура вдень 22—27, уночі 11—17, у південних та східних областях удень 26—31, уночі 16—22 градуси.

По Києву та області сьогодні часом дощ, гроза. Вітер західний, 5—10 метрів за секунду. Температура 22—27 градусів.

Уточнюємо

МИТРОПОЛИТ — СИН ШАХТАРЯ

У Донецьку побував митрополит Київський і Всієї України Філарет. У церкві Покрови Пресвятої Богородиці він відслужив панахиду по загиблих при пожежі гірниках шахти «Південнодонбаська» № 1.

— Мені близьке ваше горе, — сказав Блаженніший Філарет. — Я сам — син шахтаря, пам'ятаю, як щодня хвилювався, чи повернеться батько додому. Я приїхав до вас, щоб розділити вашу скорботу і помолитися разом з вами.

Українська православна церква надала матеріальну допомогу сім'ям загиблих шахтарів у розмірі 100 тисяч карбованців. Окрім цього, 54 тисячі карбованців для оздоровлення потерпілих на пожежі шахтарів виділила Донецько-Луганська єпархія.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

Навколомистецькі новини

КУДИ ІДЕМ, «ЕДЕМ»?

Чутки про смерть важкого року, а з ним разом і легендарного «Едему», дещо перебільшені. Динозавр міського треш-н-ролу живе і діє. Після року плідної роботи поза межами Києва колектив був учасником солідних московських фестивалів: «Залізний марш» та «Треш ем Олл». Нині група готується до запису нового магнітоальбому «Пиво краще кохання».

Квартет помолодшав, тут грають троє музикантів з колишнього «Лепрозорію»: Андрій Антоненко, Володимир Головньов та Ярослав Кравченко. З старого «Едему» залишився тільки басист — Віктор Лук'янов. Змінилася і музика колективу. Вона стала мелодійнішою, але не менш експресивною, і це успішно випрадало себе на концертах у Кіровограді разом з «Маркізою» та «Хелрейзером».

Ярослав РЕВО.

Ще одна гіпотеза

ТАЄМНИЦІ «ВЕРВОЛЬФА»

Упродовж усіх післявоєнних років намагаються доступитися дослідники до таємниць ставки Гітлера «Вервольф». Написано з цього приводу чимало захоплюючих документальних і пригодницьких оповідей, нарисів та есе, зроблено десятки радіо- і телевізійних передач. Але таємниця досі до кінця не розгадана.

Скидається на те, вирішили заповнити цю прогалину всі, кого об'єднала комплексна цільова програма «Гермес». За дослідження «Вервольфа» взялися більше десятка вузів України і Росії, ряд геологорозвідувальних та інших організацій і підприємств. Цим об'єктом зацікавились також представники деяких німецьких фірм, які хоч зараз готові подати допомогу.

Що вже зроблено? Унікальними приладами здійснено аерокосмічне й наземне обстеження території. Досліджено мережі кабельних ліній, водопровідної, опалювальної і дренажної систем, віднайдено можливі місця розташування входів і запасних виходів із таємних лабіринтів. Тривають останні приготування до буріння свердловин. Плануеться через підземні колодязі спускати термометри й спеціальні прилади.

А поки що, на нетривалий період, роботи припинилися. І все ж мимоволі задаєш самому собі запитання: «Що там, попереду?» Досі у розташуванні ставки під Вінницею ми бачили лише уламки покрученого від вибухів залізобетону. Розповідають, що в одному із розтрощених наземних басейнів купався Гітлер. Але то, як мовиться, лише версія. Достеменно відомо лише, що він у ставці бував двічі. Першого разу приїхав сюди з Бреста залізницею і перебував тут у липні—жовтні 1942 року. За цей час зробив один тільки візит у Смоленськ, до фельдмаршала Клюге. Адольф Гітлер у ставці розробляв операції воєнних дій на Дону, а також щодо захоплення Сталінграда і Кавказу.

Другий візит датовано серпнем 1943 року. Всього на три дні Гітлер виїхав у Запоріжжя, до фельдмаршала Манштейна, а решту часу (місяць) перебував у ставці.

Така коротка констатація загальновідомих фактів. Але якось потрапили до рук серпневі номери «Німецько-української газети», що виходила з 1942 року на окупованій території України. Скрізь, де бачимо Гітлера із військовими, констатується, що йому доповідають у головній квартирі. Отже, йдеться, цілком вірогідно, про ставку?.. І в часі це збігається: серпень 1942 року. Всі, хто бував у розташуванні ставки під Вінницею, відразу впізнають знайомі краєвиди по високих соснах (на знімку генерал Шмідт доповідає фюреру в його головній квартирі). Звичайно, це лише гіпотеза, достовірних підтверджень нема. Як і заперечень, до речі.

Час ще не одну цікаву гіпотезу нам підкине. І деякі з них, безперечно, підтвердяться архівними документами. Особливо тепер, коли вивченням таємниці «Вервольфа» зайнялися серйозно.

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вінниця.

Фоторепродукція Валентина ХОМЛАКА.

Знак біди

КАТАСТРОФА В НЕБІ

Як стало відомо з неофіційних джерел, на одному з базових аеродромів Харківського військового училища льотчиків поблизу міста Ізюма в момент зльоту зазнав аварії військовий літак. Жертв серед цивільного населення немає. В результаті катастрофи загинуло двоє льотчиків.

Для розслідування причин трагедії на аеродром прибула спеціальна комісія Міністерства оборони, група спеціалістів військової прокуратури. До завершення роботи комісії командування училища відмовилося повідомити для преси будь-які подробиці трагічного випадку.

Микола КОСИЙ,
власний кореспондент «Голосу України».
Харків.

Курйози

А НА ЦВИНТАРІ — ВСЕ СПОКІЙНО...

Віднині лише за вхід до комерційного магазину «VEROLLA», що в Дніпропетровську, треба заплатити 50 копійок. Стільки ж коштує і вхід на міське кладовище. На наш погляд, обидва нововведення досить прогресивні. У першому випадку той, хто не потрапив до магазину, зекономить не тільки гроші, а й збереже нерви. А що стосується кладовища, почин варто розгорнути — брати гроші не лише за вхід, а й за вихід. З небіжчиків, щоправда, за пільговим тарифом.

Інформагентство «Євро-ІКС».

Обличчя злочинності

ЦЕ НАЗИВАЄТЬСЯ ЗДОРОВИМ ГЛУЗДОМ

На виїзному засіданні судової колегії у карних справах Одеського обласного суду, яке відбулось у Роздільній, на місці скоєння злочину, Григорій Гашку спробував симулювати психічне захворювання. Та судова експертиза засвідчила — підсудний цілком здоровий і може нести відповідальність за свої вчинки.

...Того дня Гашку, добряче хильнувши прямо на роботі, повертався на мотоциклі додому, до села Кам'янки. У безлюдному місці зустрів 16-річну В., яка вирішила навідатися до своєї домівки з шкільного табору праці та відпочинку. Гашку запропонував дівчині підвезти її, а коли та відмовилась, силоміць посадив її до колиски, відвіз до лісосмуги і згвалтував. Опісля пообіцяв: «Сідай до колиски, відвезу додому». Та дорогою знову завернув до лісосмуги, де намагався згвалтувати дівчину вдруге. Оскільки дівчина відчайдушно пручалася, Гашку її вбив.

До пошуків зниклої В. підключилися не лише працівники міліції, а й школярі, мешканці села. Професійно проведені слідчі дії вивели на слід Гашку. Незабаром злочинець у всьому зізнався, показав місце, де закопав труп.

Вироком судової колегії Г. Гашку, який вже раніше відбував покарання за скоєння тяжкого злочину, засуджений до найвищої міри покарання.

Георгій ВОРОТНЮК.

Селянський щоденник

БЕЗПАРТІЙНА ПИЛИПЧА

Із жнивної і житейської хроніки

У Пилипчу потрапив після купальських свят. Село — із надроських, з молоком гречки, буйним цвітом липи і музеєм Паустовського. Вже друге літо в радгоспі «Пилипчанський» ідуть «безпартійні» жнива.

— Пчола на липу не летить — оце біда. Та й на пасіці завал — молодий пасічник підвів. А є чи немає партії — неважно! Думаю, що ані комуністична, ані селянська чи будь-яка інша партія на врожайність не впливає. Тепер ми не марнуємо час на зайві балачки.

Так роздумував директор радгоспу «Пилипчанський» Пилип Гурський. Аж раптом відкриваються двері і входить типовий сільський ветеран праці.

— Юхимовичу, я нащот хліба виписати. Знаєш, держу курку, порося, а воно за святим духом не живе.

Юхимович мовчки кладе резолюцію на папір. А сумирний зовні колгоспник «сигналізує»:

— На Купала молодіж хліба повикачувала і через Горпинину садибу стежку витовкла. Чим тепер хліб збиратимеш? Туди з комбайном і не суйся...

Ще не вивітрився запах ветеранського «Шипру», а нашу розмову знов перервали.

— Юхимовичу, це ж і мій хлопець хліб попортив. Але чого ж на нього налетів, знаєш хто і кричить: «Ти ще в моїх руках не був. Попадеш, узнаєш, як хліб гайнувати». Ти приструнив би за таке обращеніє з дитиною.

— Участковий розбереться, бо на мені — жнива. Горох косити нічим, на городину в таку спеку пенсіонерів підняв... Хоча, знаєш, я теж колись із хлопцями — вискочили з Росі і в жито. Такого понакручували!

До городини недалеко, але Юхимович жене «УАЗа», бо, рубаючи дрова, скалічився сокирою і тепер у жнива не робота — мука. Встає о четвертій ранку і на ферму (звичний маршрут більшості голів колгоспів).

— Воно ж знаєте, треба подивитися: з'їли корови зеленку чи ні, і чи треба свіжу завозити...

Не раз і не два я таке зустрічав у зореносних і просто орденоносних господарствах. Зрештою, і сам Пилип Гурський розуміє ненормальність цієї ситуації. «Без приватизації діла не буде. Але що воно таке — ота приватизація? Хоча бачу, що підряди, цехова система дур-ни-ця. Воно тепер бездієвствує. Тому й жнивуємо, як і чим можемо».

Я бачив, як тягали вітчизняного комбайна із «дохлим» акумулятором і до сінозбирального «німця» пристосовували наші деталі. Тепер це типова картина — господарства пересиджують ціни. Той же радгосп «Пилипчанський» ніякої техніки не купив і поки купувати не думає. Та й нема за що. Одна лише компенсація щомісяця з радгоспної кишені 'вимітає 20 тисяч карбованців, а ще ж будівництво дитсадка, водогону, газифікація. І все за новими, «божевільними», як вважають не тільки в Пилипчі, цінами.

А на городі пенсіонери зустрічають нас з розумінням.

«Раз начальство приїхало, значить, йому треба». Юхимович скоріше для мене, аніж для них каже: «Оці огірки, капусту понад план продамо людям. А мо', й дамо за сотню зібраних відер огірків відро».

А я вже знав, що не стільки за натуроплату вийшли на прополювання городини пенсіонери. Для них це був черговий суботник, гроші з якого підуть на відбудову церкви в Пилипчі. Церкви, для якої вже залито фундамент.

Гурський іде на те, аби розвозити (за плату) зеленку до селянських подвір'їв. Іде й на утримання майже восьми десятків зайвих корів, бо ж дояркам потрібна робота. Правда, за цей «гуманізм» радгосп розплачується надоями — кормів обмаль.

— Понімаєш, кріпко нас підвів цього року горох. Бо якраз за рахунок високих урожаїв і тримаємо цю худобу, свиней. Хоча, мо', пшениця дасть по 65 центнерів з га, і вискочимо.

І з жнив безпартійна Пилипча, мабуть, з горем навпіл таки вискочить. Але з входженням у ринок буде сутужно. Про акції, асоціацію кооператорів тут лише мріють. На всю Пилипчу два приватних мотоблоки, один трактор Т-40. Але його господар Володимир Новохацький не має ані плуга, борін, ані «корму» — солярки. У Петра Хейла є кінь — один на все село. Кінь не куплений (купити важко і дорого), а виграний у торішню жнивну лотерею. Цебто про новітніх хазяїв з Пилипчі говорити надто рано. Завше більшість селян після радгоспної роботи гне спину вдома. Пилип Юхимович зізнався, що тримає вдома теплицю, де навіть часом і ночує. Із такою радістю: «У лютому огірки посіяв і оце тільки тепер відійшли. Представляєте...»

Уявляю. Хоча зовсім не уявляю, як можна увійти в ринок по-маніловськи. Свята наївність, що звільнення від партійних квитків приведе Пилипчу в економічний рай. Як на мене, без появи (класу чи прошарку) сільських хазяїв, державної програми на їх підтримку селянський «медозбір» буде бідний. Такий, як у Пилипчі. Коли і липи цвітуть рясно, і пасіка є, а «пчола» не літає...

Віктор КОСАРЧУК,
аграрний оглядач газети «Голос України».
с. Пилипча
Білоцерківського району
Київської області

«ЯГІДНИЙ БУНТ»?

Щедро вродили ягідні плантації радгоспу імені Димитрова на Охтирщині. А у сезон, аби все зібрати, як завжди, бракує робочих рук. Тож дирекція підприємства і звернулася за підтримкою до населення.

Та коли люди з відрами, наповненими смородиною, малиною, порічками, пішли розраховуватися, з'ясувалося, що для цього треба вистояти чергу, в порівнянні з якою натовп біля горілчаного магазину святкового дня — то дитяча забава. Для зважування продукції радгосп спромігся виділити лише одні ваги і двох робітниць. Сотні городян спопіль кельним сонцем, згадуючи лихим словом наші порядки і начальство. Від «ягідного бунту» врятувало, мабуть, лише те, що ціни тут утричі нижчі від базарних.

Віталій МАКСЮТЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Сумська область.

СУМКА ЖНИВАРЯ

Сімнадцять із двадцяти районів Черкащини вступили у жнива. Вже скошено понад 12 тисяч гектарів ранніх зернових, обмолочено близько двох тисяч. Середня врожайність — 32 центнери з гектара.

Проте три райони — Монастирищенський, Христинівський, Маньківський хліба не косять. Там — зливи. На решті території області стоїть немилосердна спека: у повітрі понад 32 градуси. У важкій задусі заклякли буряки, «вариться» кукурудза, гречка, прив'яв соняшник.

— І все ж, хоч на великий урожай по півста центнерів з гектара, як було торік, ми не разраховуємо, однак уже маємо того ж гороху по 22 центнери з гектара, озимого ячменю — 35, а пшениця, що виколосилася на площі 262 тисячі гектарів, ще себе покаже, — поділився інформацією заступник голови обласного агрокомітету В. Васецький.

Характерна для області прикмета — на жнивах тут обходяться без «шефів» і «командировочних» — своїми силами. У комбайнери, трактористи, шофери пішли колгоспні і районні спеціалісти, викладачі сільських профтехучилищ, технікумів. Допомагають школярі, пенсіонери.

Постаралася споживча кооперація: «розбилася», але «виловила» з моря тотального дефіциту речі повсякденного попиту і вручила кожному, хто працює на жнивному лані, «сумку жниваря» з рушниками, білизною, лезами, шкарпетками...

Лідія ТИТАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Черкаська область.

ЖНИВАР.
Фото Сергія КОВАЛЬЧУКА.

ЧЕМПІОНСЬКА ПАСІКА

Дніпропетровці раптом згадали про свого знаменитого земляка, веслувальника-каноїста Василя Юрченка. Семиразовий чемпіон планети, призер двох Олімпіад, володар добрячої сотні інших престижних нагород... Де ж він подівся, чому зник майже безслідно?

Серед тренерів, навіть маловідомих, його справді не знайшли. З'ясувалося: ні на водній станції, ні в дитячій спортшколі, ні на посаді вчителя фізкультури Василь не затримався. Знайшли Василя у Цюрупинську Херсонської області на власній пасіці. Поки що тримає три десятки бджолосімей і орендує два гектари землі для медоносів.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».

ІДЕМО ДО РЕКОРДУ

Тваринники колгоспу «Україна» села Стадниці Вінницького району у співдружності з кормозаготівельниками вирішили подолати цього року семитисячний рубіж по надоях молока.

Голова правління Микола Микичур мружить очі і міркує: «Це, мабуть, буде рекорд республіки. Голштинофризи наші не підведуть. Не підведемо й ми, бо вже припасено багато різних кормів для худоби. Скажімо, одного лише сіна матимемо по дві з половиною тонни на голову. Та ще слід додати до цього сінаж, якого вдосталь, американський сорт кукурудзи Скандія, яким засіяли 400 гектарів і думаємо одержати на круг не менш як 100 центнерів урожаю в зерні.

Ще на 30 гектарах вирощуємо кормову капусту. Це морозостійка культура, яку збираємо і згодовуємо худобі при мінусовій температурі. Ось тобі і резерви!..»

У Стадниці звикли працювати ритмічно, без паніки. Це дає результат. Інші господарства бідкаються: то техніки бракує, то запчастин. Тут, у колгоспі «Україна», те саме: техніка нікудишня — вітчизняна і застарілого зразка. Постійно дається взнаки дефіцит бензину, мастил. Інший керівник, напевно, розгубився б у такій ситуації. Та тільки не Микола Микичур. Досвід керівника у нього багатющий: знає коли і як заповнити ту чи іншу прогалину. Перед заготівлею соковитих вирішили дещо переобладнати «Ниву». І тепер «хлібний» комбайн працює на підбиранні трав. Спільно із сільською Радою зуміли заохотити людей, визначити для них певні матеріальні стимули: кожен, хто працює на заготівлі сіна, одержує, окрім платні, 10 процентів від заготовленого корму плюс два центнери зерна. Тому і бажаючих попрацювати знайшлося чимало, створена навіть спеціальна ланка із пенсіонерів (загалом 13 чоловік).

Прогнози нинішнього року у Стадниці отакі: одержати на круг до 110 центнерів кормоодиниць (районний показник — 80 центнерів), вийти на семитисячний рубіж по надоях. Уже мають у господарстві 6600 кілограмів молока від корови, щодоби одержують по 22 кілограми. Отже, цілком реальні прогнози, якщо до сказаного додамо: значно перекрито план по заготівлі сінажу і сіна.

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вінницька область.

«ТА Й ПРАЦЮВАТИМУ НА СЕБЕ...»

ІЗ ДОСЬЄ «ГОЛОСУ УКРАЇНИ»

Микола Пилипович Зінчук. Герой Соціалістичної Праці. Закінчив Львівський зооветеринарний інститут. Директор радгоспу імені XXV з'їзду КПРС. Має велику бібліотеку, цікавиться живописом, історією, античною літературою. Захоплюється поезією Т. Шевченка.

Аграрні діалоги

— Подивився я на показники радгоспу і подумав: і в існуючій системі можна багато що зробити. Але дехто тепер усе списує на застій, брак свободи...

— Це командно-адміністративна система змушувала нас згодовувати худобі пампушки. А насправді худобу потрібно годувати травою. Це на початку 80-х років на один центнер молока по Союзу витрачалося 42 кілограми концкормів. У нас же до використання пасовищ такий показник становив 29 кілограмів, а з їх застосуванням у 5—6 разів зменшився.

Подібний підхід дав виграш багато в чому. І на тлі інших ми ніби нічого почуваємось. Але це радість зі сльозами.

— На жаль, і тепер мало що змінилося на краще.

— Безперечно. За роки перебудови селянин, окрім співчуття й милостині, нічого не отримав. Складається враження, що проти села організована змова, яка постійно підтримувалася і підтримується. Візьміть хоч би наш радгосп. Сьогодні щороку отримуємо мільйонні прибутки, але за всі роки свого існування спромоглися підвести лише електрику до будинків! Бо та ж держава кошти геть повністю забирала до своєї кишені, і ми лишалися жебраками.

Тепер запитуємо, чому селянин боїться землі, як чорт ладану? А тому що грабували село, здирали з нього все до нитки. Таку політику можна зрівняти лише з політикою голодомору 30-х років.

— Парламент ухвалює прогресивні закони, однак потім вони майже не діють.

— Так. Ось вийшов Закон про пріоритетний розвиток села. Радів йому, думав, добре стане. А як би не так! Ще фарби не висохли на ньому, а вже читаю звернення у «Голосі України», підписане групою народних депутатів УРСР «Земля і воля». Я обома руками підтримую його. В ньому засуджується, зокрема, що згідно з Указом Президента колгосп має віддати 26 відсотків у держбюджет з фонду заробітної плати сільськогосподарських працівників, 11 відсотків відрахувати у фонд стабілізації. З наступного року буде ще податок на землю, обов'язкові платежі на страхування тощо. Виникає запитання: на якій підставі? Ми й так на грані банкрутства. Складається враження, що парламент поставив завдання знищити колгоспи: фермер звільняється від оподаткування з прибутку, йому не доводять держзамовлення, а для колгоспу—радгоспу—все навпаки. Але ж це, на мою думку, єдина форма порятунку на селі.

— Які ж аргументи на доказ? Бо ж тепер модно обстоювати фермерство чи кооператорство, а колгоспи не в пошані.

— Тут треба зважити на два моменти. Перше, колгоспно-радгоспна система не винна в тім, що ефективність праці на селі низька. Корінь зла не в системі, а в ставленні до неї. У нас забирали наші ж гірким потом зароблені мільйони. У такому разі, звичайно, колгоспи будуть погані.

Друге. Сьогодні ми ратуємо за різні форми власності. І це правильно. Але рано чи пізно повернемося знову до великих господарств. Бо тільки вони зможуть утримувати науково-технічний потенціал, найповніше використовувати сучасні аграрні технології.

І ще. Ось рішення сесії сільської Ради: ми їй віддали понад тисячу гектарів землі. Дай Боже, щоб на ній приватник зміг отримати хоч приблизно такий урожай, як у господарстві. Чому? А тому, що в радгоспі працюють люди з вищою освітою, добре обізнані із своєю справою. Ми ж хочемо віддати землю першому стрічному. Так, він, безумовно, зацікавлений, працьовитий. Але й кінь теж працьовитий. Дядько може добре знати трактор, але він не знатиме на належному рівні агротехніки.

Або ще приклад. Одна сім'я з нашого радгоспу за високопродуктивну працю отримала натуроплатою 20 тонн картоплі. Господар не знав, що робити з нею! Каже, здам заготконторі. А це всього 30 карбованців за 1 центнер, коли можна взяти вантажівку і відвезти картоплю на південь і продати по карбованцю за кілограм.

— Судячи з усього, справді не все так просто, як на перший погляд. Особливо важко йде земельна реформа.

— Я бачу в ній ту бурю, яка насильницьким шляхом хоче змести колгоспно-радгоспну систему, що так само силоміць була впроваджена. У той же час мене радує багатоукладність форм власності, розвиватиметься альтернатива. Тоді побачимо, хто є хто. Але земельна реформа нічого не дасть. Будь-яка реформа повинна передбачати перспективу. А примусова праця не може бути високопродуктивною.

Я не проти приватизації взагалі. Ми самі шукаємо нові форми, методи. Ось переходимо до кооперування, створюємо товариство пайовиків. Плануємо будівництво промислових об'єктів на акціонерній основі. Але я проти капіталістичної приватизації, наслідки якої невідомо чим можуть обернутися. Через 50—100 років фермерські господарства зможуть спокійно об'єднатись, утворити гільдії, монополії і диктувати свою волю. Позаяк, приватизацією державні діячі хочуть уникнути відповідальності за стан справ на селі. Це дилетантський підхід: мовляв, сьогодні розпустимо колгоспи, а завтра буде молоко, м'ясо.

В той же час нехай я зараз стану фермером, але якщо наді мною держава так само збиткуватиметься, що від цього зміниться?

Треба селянину дати волю, без неї він ні під яким батогом не почне працювати. І обов'язково, щоб держава допомогла, підтримала. Я не маю права мовчати надалі, бо мені вже за 60. Декому не сподобається, що скажу, то нехай прийде до мене, візьме землю та спробує довести протилежне.

З початку перебудови говоримо: потрібен пріоритетний розвиток села. І що? Розпочали ми будівництво дитячого садка підрядним способом, кошторисна вартість якого 400 тисяч карбованців. А тепер за нього агробуд виставляє рахунок в 1,2 мільйона карбованців. Десять років тому за 132 тисячі карбованців будували одну ферму на 1200 голів ВРХ, а сьогодні тільки за один корівник на 200 голів потрібно заплатити 1 мільйон карбованців. Двигун до ЗІЛа коштував 700 карбованців, тепер — 4579, а за жом беруть у чотири рази, за патоку в 10 разів більше, ніж у попередні роки!

Пам'ятаю, був клич — побудувати сховища. Клич кинули, однак що, як і де робити, ніхто не знає. А в тих же чехів держава прийняла закон, довела план будівельникам, і всі капіталовкладення перенесли на ферми. Тепер там стоять дюралюмінієві красені-сховища.

Ні, доки всі наші голови сидять не в сфері виробництва, а в якихось АПО, облагропромах, доки подібна надбудова буде прив'язана не до землі, а до столу, діла не стане.

— Так, з того трясовиння, в яке ми зопалу вскочили, треба якнайшвидше виходити. Поки є час, поки є сили. Що ви думаєте робити?

— Поклав би край здирницькій політиці, чиновному диктату. Створив би закон, згідно з яким, приміром, за один мільйон реалізованої продукції нам давали б стільки-то добрив, техніки... А то ми п'ятирічний план виконуємо на 122 відсотки, а держава на проведення будівельно-монтажних робіт виділяє лімітів лише на 45 відсотків. За додаткову продукцію обіцяли дати 260 тонн цукру, а виділили тільки 40 тонн. За таких умов, звичайно, дядько скаже: візьму краще лопату та й працюватиму на себе...

Розмову вів наш громадський кореспондент Володимир ТАРАСЮК.
Рівненська область.
Фото автора.

Майже детектив

УЖЕ Й «СКІФИ» ГОЛОДУЮТЬ

НЕЩОДАВНО НА ПЛОЩІ БІЛЯ ХЕРСОНСЬКОГО ОБЛВИКОНКОМУ ЗУПИНИЛАСЯ ВАНТАЖІВКА З ВІВЦЯМИ. СЕЛЯНИ РОЗГОРНУЛИ ПЛАКАТ: СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИЙ КООПЕРАТИВ «СКІФ» ОГОЛОШУЄ ГОЛОДІВКУ.

Відгомін цієї події долинув і до сесії обласної Ради, яка відбулась наприкінці червня. Було зроблено депутатський запит щодо незаконного закриття цього кооперативу. І спалахнули гарячі суперечки між учасниками сесії, котрі дотримувались полярних поглядів на «скіфські проблеми».

І. Донєв, депутат обласної Ради:

— Білозерський райвиконком діяв протизаконно, позбавивши кооператив права на існування. «Скіф» вирощував рибу у ставках радгоспу імені XXII з'їзду КПРС з 1989 року. Все було нормально. Пізніше це господарство відокремилось від новоствореного родгоспу «Дружба», рибалки договір не уклали, чи не тому, що директор його О. Довженко тенденційно ставився до них. Спочатку він виставив не обгрунтовані грошові претензії до кооператорів, а потім разом з представником райкому партії нагрянув на господарський двір, вилучивши 6 ятерів, човен, інші рибальські знаряддя.

А тим часом на площі Свободи у Херсоні міліція повела себе далеко не по-джентльменськи із голодівниками.

О. Гонтар, голова Білозерського райвиконкому:

— «Скіф» ігнорував законодавство. Перекручував звітні дані. Стан обліку в кооперативі викликав невдоволення районної податкової інспекції. Кооператори незаконно придбали мальків риби, фактично їх викрали, без дозволу почали розводити овець. Вони продавали рибу не в радгоспному селі, а на ринку в Кривому Розі.

Щоправда, державний арбітраж не став на сторону рибалок. Залишається надія на суд. Може, він поставить крапку в цій негарній історії, а заразом об'єктивно визначить правомірність чи неправомірність знищення ще одного кооперативу.

Іван КАЛИНИЧЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Херсонська область.

Наболіло

ПІВКОЛГОСПУ ЗА КОМБАЙН?

В історії нашої країни був час, коли селянин віддавав частину виробленої продукції пану. Не одне покоління радянських школярів на цьому прикладі вчилося класової ненависті до експлуататорів. Хто б міг подумати, що нинішнє селянство заздритиме гнобленим пращурам. Бо хоч і лихий був пан, а, мабуть-таки, розумівся в елементарній логіці — відбирав не все. Наша рідна робітничо-селянська держава, безперервно проголошуючи «курси», «програми», «концепції» на піднесення сільського господарства, схоже, в ім'я благополуччя свого годувальника ладна зняти з нього останні штани.

От збільшили в десять разів штрафи за недопоставку продукції по договорах-контрактаціях. Начебто й правильно, договірну дисципліну треба зміцнювати. Але, щоб виконати свої зобов'язання, господарство розраховує сповна одержати добрива, техніку, запчастини і таке інше. Цього ж сьогодні ніхто не гарантує, відшкодування збитків, заподіяних колгоспу несумлінними постачальниками, також не передбачено. Винний-невинний — підставляй, холопе, чуба, бо таки крайній.

«Ножиці» в цінах на промислову і сільськогосподарську продукцію такі, що скоро доведеться, мабуть, як у тій казочці на сучасний лад, за нового комбайна чи трактора півцарства віддати. З 35 господарств нашого Конотопського району лише 5—6 мають такі-сякі власні кошти. Решта живе за рахунок кредитів. А тут ще один «благородний розбійник» з держпечаткою чатує на селянина — банк. Раніше він брав за короткострокові позики півпроцента річних, тепер здирає шість. Була донедавна у нас в області система райагропостачів, зробили агротехсервіс. Під новою вивіскою визискують з господарств кругленькі суми за міфічний сервіс, фактично ж — на утримання розрослого управлінського апарату.

Кожен прагне присататися до знекровленого сіріючого села, поживитися з його останніх соків. Тим часом з високих трибун продовжують проголошувати курс на пріоритетний розвиток села...

Олексій КАРТАЛИЙ, голова колгоспу «Комуніст».
Конотопський район
Сумської області.

Експрес-новини

До Лондона прибув Президент СРСР М. Горбачов. Очікується, що після тривалих дискусій за закритими дверима відбудеться зустріч Горбачова з представниками «великої сімки», де будуть обговорюватися конкретні деталі широкомасштабної допомоги економічним реформам у СРСР. У Лондоні також перебувають член Ради Безпеки СРСР Є. Примаков та перший заступник прем'єр-міністра СРСР В. Щербаков. Агентство Рейтер зазначає, що «кульмінацією зустрічі «сімки» буде заява про заходи, які стосуватимуться Радянського Союзу». Агентство Ассошіейтед Пресс повідомляє про те, що «великий інтерес викликає результат угоди про допомогу СРСР між «сімкою» та Горбачовим».

* * *

У Китаї під час повені загинуло ще 13 чоловік, 18 вважаються безвісти пропалими. Військові підрозділи подають всебічну допомогу населенню районів, що постраждали від стихійного лиха.

* * *

Учора в Іраку відбувалися масові гуляння з приводу національного свята цієї країни — Дня Республіки.

* * *

Австралійське місто Сідней стало місцем проведення конгресу Всесвітньої організації з проблем дозвілля і відпочинку. Основною темою засідань будуть зміни в суспільстві і навколишньому середовищі.

* * *

Агентство Франс Пресс повідомило про виведення деяких підрозділів Югославської федеральної армії із Словенії.

ЗАТЯГНІТЬ ПАСКИ — ІДЕМО ДО РИНКУ!

А як у них?

ЯК ЗМІНЮЄТЬСЯ СІМЕЙНИЙ БЮДЖЕТ, КОЛИ РІЗКО ЗРОСТАЮТЬ ЦІНИ? — ЦЕ ЗАПИТАННЯ ХВИЛЮЄ ТЕПЕР КОЖНУ СІМ'Ю, ЛИШАЄТЬСЯ НАСУЩНИМ ДЛЯ ВСІХ БЕЗ ВИНЯТКІВ ПОЛЯКІВ, ЯКІ ЖИВУТЬ В УМОВАХ ГІПЕРІНФЛЯЦІЇ БАГАТО РОКІВ.

Спочатку був етап дефіциту товарів. Хоча нестача і не була настільки гострою, як у СРСР, вона викликала велике невдоволення і спричинила дезорганізацію економіки. Під натиском громадської думки, що проявилася у страйковій боротьбі, уряд пішов на поступки, підвищував зарплату, допомоги, пенсії, що призвело до нової стадії кризи — гіперінфляції (до 80—100 відсотків на місяць).

Польська економіка поступово переходила до ринкового механізму: ціни більшості промислових і продовольчих товарів формувалися на основі угод виробників з торгівлею, та поки зберігалися встановлені державою ціни на деякі товари, значні дотації, компенсації на ринку, рівновага так і не наступила.

Нарешті, 1 січня 1990 року було здійснено так звану «шокову терапію» — перехід до ринкових цін у поєднанні з найсуворішим стримуванням зростання заробітної плати й доходів, перекриттям інших каналів емісії грошових знаків. Після «шокового» удару почалися швидкі зміни на ринку — магазини стали заповнюватися товарами, щезло таке поняття, як дефіцит.

За цей же період грошові доходи польського населення збільшувались, але значно відставали у своїй динаміці від зростання цін, що означало зниження їх купівельної спроможності. Реальна середня заробітна плата за три квартали 1990 року була на 34 відсотки нижчою, ніж в аналогічний період 1980 року. До речі, пенсії й допомоги за цей час збільшувалися швидшими темпами, ніж зарплата, тобто пенсіонери та інваліди від реформи постраждали порівняно менше. Тут проявився певний соціальний захист з боку держави.

У перші три місяці після різкого підвищення цін скоротилося споживання сиру, сметани, макаронів, круп, цукру, зменшився продаж яєць.

У сім'ях пенсіонерів значно скоротилося споживання борошняних виробів і фруктів. Щодо м'яса, то його на 6—7 відсотків менше стали купувати робітничі родини. У сім'ях людей похилого віку, де й раніше його їли небагато, споживання лишилося на колишньому рівні, в селянських родинах його питома вага в меню навіть збільшилася (із зниженням купівельного попиту на м'ясо трудівники полів стали більше споживати його, щоб не пропадало). Нежирне молоко продавалося спочатку за ціною, нижчою від вартості й це вплинуло на те, що малозабезпечені сім'ї стали купувати його більше, ніж раніше, так само, як і хлібобулочні вироби. Проте, вже в другому кварталі молоко подорожчало, і в родинах пенсіонерів його стали споживати менше.

За таких високих затрат на харчування поляки змушені економити на інших витратах. Без їжі, як кажуть, не можна прожити й дня, але покупку одягу й взуття можна відкласти на якийсь строк. І якщо на період, який ми розглядаємо, на ці предмети в польській родині йшло до чверті бюджету, то за нових цін їх питома вага знизилася до 8 — 12 відсотків. Скоротилися покупки побутових товарів, меблів. І раніше в цілому невеликими були витрати на культуру, освіту, спорт, туризм і відпочинок, а тут вони скоротилися ще більше.

Зросли так звані постійні витрати, яких не можна уникнути: на електроенергію, газ, опалення, транспорт. Їх частка в загальних витратах значно піднялася. Більшість родин в першу чергу стали жертвувати витратами, пов'язаними з духовним життям. Різко скоротилося відвідування театрів і кінотеатрів. Багато кінотеатрів тепер зачинено. Менше передплачують газет і журналів, купують книг. Минулого літа вперше за всі післявоєнні роки багато курортів, санаторіїв, пансіонатів і будинків відпочинку не були заповнені навіть наполовину. Підприємства і профспілки перестали виділяти дотації на утримання здравниць, вони тепер багатьом не по кишені.

Така техніка, як кольорові телевізори, пральні машини, холодильники, пилососи, радіомагнітофони й відеомагнітофони, які впродовж багатьох років входили до списку дефіцитних товарів, нині захаращує магазини.

Трудящі вимагають підвищення заробітної плати. А що буде, коли вона зросте? «Достаток товарів на ринку ілюзорний, — писала газета «Жиче Варшави». — Збільшення кількості грошей на ринку моментально призвело б до його дестабілізації».

Ігор ГАЛКІН.

Варшава

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Аналізуючи нещодавню угоду «9+1» та взаємовідносини між президентами СРСР та РРФСР, можна припустити, що основні проблеми будуть пов'язані з Україною. Націоналістичний рух у цій республіці вимагає повного підпорядкування економіки республіканським властям, що є несумісним з поняттям загального економічного простору, яке відстоює М. Горбачов. Дуже сумнівно, що українські націоналісти відмовляться від своїх амбіцій. Таким чином, втілення в життя компромісу за формулою «9+1» ставиться під знак питання, і Б. Єльцину в першу чергу слід шукати згоди з Україною, що є більш важливим, ніж з М. Горбачовим.

«Фігаро» (Франція).

* * *

Майже повністю припинилася торгівля Польщі з Радянським Союзом. Здійснено лише чотири відсотки запланованих на цей рік поставок. Для 100 підприємств електротехнічної та фармацевтичної промисловості існує велика загроза банкрутства. Якщо це станеться, — то кількість безробітних у Польщі зросте майже на 200 тисяч чоловік.

Стрімкий перехід до розрахунків у валюті у торгівлі з СРСР призвів до того, що Польща, одержуючи з Радянського Союзу нафту та газ за дешевими цінами (транспортування трубопроводами значно знижує витрати), сплачує за них долари. Проте СРСР ніяких товарів з Польщі не імпортує, пояснюючи це браком коштів.

«Експрес вечорни» (Польща).

* * *

Економічна криза в СРСР стала проблемою для Індії, але не тільки через те, що радянський ринок поглинав велику кількість індійських товарів. СРСР на 70 відсотків забезпечує індійський імпорт озброєнь, постачає запасні частини для військової техніки. Тепер Радянський Союз не можна вважати надійним партнером. З його вини часто зриваються або затримуються поставки. Очевидно, найближчим часом Індії слід шукати нових джерел придбання зброї, щоб забезпечити боєздатність своєї армії. В цьому плані необхідно поліпшити відносини із Сполученими Штатами.

«Таймс оф Індія» (Індія).

Погляд

ТАМ, НА КОРОЛІВСЬКИХ СТЕЖКАХ...

Палац французьких королів Версаль завжди вважався одним з найкрасивіших у світі. Таким же прекрасним є й велетенський парковий комплекс навколо нього, створений за канонами французького класицизму XVII—XVIII віків. Колись його алеями могли прогулюватися лише дуже знатні особи. А сьогодні він відкритий для всіх. Кожен бажаючий може спокійно дихати тут свіжим повітрям, милуючись майстерністю архітекторів та садівників.

Фото ТАРС.

Інформ-шоу

ПРОФІЛАКТИКА ПРОТИ РАДІАЦІЇ

Уряд Швейцарії прийняв додаткові заходи для захисту населення від радіації в разі аварій на АЕС країни. Було затверджено спеціальну програму, яка передбачає розробку законодавчих актів з питань захисту від радіації, перегляд застарілих норм та інструкцій і поліпшення інформування населення про небезпеку зараження.

Згідно з законом, прийнятим швейцарським парламентом щодо порядку ліквідації наслідків аварії на атомних реакторах, у постійній готовності повинні перебувати національний центр слідкування за радіаційною обстановкою, урядовий комітет радіаційного контролю і центр з ліквідації наслідків аварій.

Розроблено концепцію визначення доз радіації і рівнів зараження місцевості з переліком необхідних заходів з дезактивації.

Публікується спеціальний посібник з питань захисту від радіації, який розсилатиметься безплатно кожній швейцарській сім'ї.

РЕКЛАМА БЕРЕ СВОЄ

Швеція — остання країна в Західній Європі, де заборонена реклама на телебаченні. Але, судячи з усього, і ця фортеця скоро впаде — шведський парламент запропонував законопроект щодо заснування рекламного телеканалу.

Ще у 1973 році урядова комісія прийняла рішення «назавжди заборонити» рекламу на шведському державному телебаченні з метою не завдавати збитків газетам, багато з яких існують завдяки прибуткам у цій сфері.

І ось майже 20 років по тому законодавці змінили гнів на ласку. Провідні політичні партії прийшли до компромісу в цьому питанні, результатом чого й стало прийняття даного законопроекту.

Але, як і раніше, заборонятиметься реклама релігійного та політичного характеру та радіореклама.

ПОЛ МАККАРТНІ ЯК КЛАСИК СЕРЙОЗНОЇ МУЗИКИ

Недавно, наприкінці червня, світова зірка сучасної рок-музики Пол Маккартні дебютував як автор написаної в класичному стилі ораторії. В будинку Ліверпульського англіканського собору протягом двох годин звучала прекрасна музика у виконанні Королівського Ліверпульського філармонічного оркестру. Після концерту більш як дві тисячі слухачів нагородили автора музики 10-хвилинною овацією.

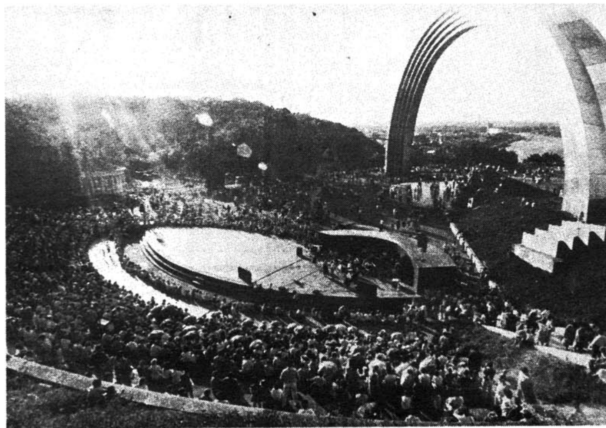
Спеціалістами фірми грамзапису «І-Ем-Ай» був зроблений запис ораторії. Передбачається, що вже в цьому році на радість меломанам у магазинах з'являться платівки, компакт-диски та касети, з яких звучатиме серйозна музика Маккартні.

МІНІСТР ЗА КЕРМОМ! НІ В ЯКОМУ РАЗІ!

Не встигла громадськість забути про автомобільну аварію міністра зовнішньої торгівлі ЧСФР Й. Бакшая, як трапилася ще одна подія. Цього разу в аварію потрапив міністр державного контролю Чеської Республіки І. Немець, який сидів за кермом службової «Лади».

За словами брата міністра, він не справився з управлінням під час повороту на мокрій дорозі, бо його засліпив автомобіль, що їхав назустріч. Наслідки — легкий струс мозку, перелом ребра, відкрита рана на голові. Міська поліція почала розслідування. А уряд ухвалив рішення, яке забороняє міністрам самим сідати за кермо.

НЕ ЗГАСНЕ ТОЙ ВОГОНЬ...

(Закінчення.
Початок на 1-й сторінці).

Десятки тисяч киян і гостей столиці благословив на площі Жовтневої революції в Києві Святійший Патріарх Української православної автокефальної церкви Мстислав. А потім десятки святкуючих співали «Ще не вмерла Україна» й інші українські пісні, тримаючи в руках свічки як мерехтливий і нетривкий символ нової ідеї. Бо не тільки Бог, а й люди — запорука тому, що не згасне той вогонь у душах і на землі українській.

Відсвяткувала весело.

16 липня республіка, Київ, його вулиці, площі, небо і твердь, Дніпро і кручі перетворилися на величезне співоче поле під владою багатонаціональної культурної стихії. А ввечері в Києві були феєрверк і традиційний святковий салют. На темно-синьому шевченківсько-гоголівському небі спалахували й гасли міріади різнобарвних зірок. Не згасла б разом із ними надія, а все інше буде добре...

Відсвяткувала в трудових буднях.

На полях республіки — жнива. І не всі змогли покинути комбайна і трактора, щоби взяти чарчину або дитячу ручку й разом з усіма закричати «Слава!». Бо слава це не тільки слово, а й справа, хліб і до хліба в кожному домі. Дорога до суверенітету — це трудова дорога.

А все-таки добре, що ми святкували. В єдиному порові і в святковому єднанні. «Творять любов і братерство. Ненависть здатна лише руйнувати. Про це слід нам усім пам'ятати». Тож прислухаємося до цих слів Голови Верховної Ради. Чим не програма до дій!! Нам так цього не вистачає: зупинитися й послухати одне одного. Може, й справді нас не так багато роз'єднує!

Володимир СКАЧКО,
спеціальний кореспондент «Голосу України».

СПІЙМАТИ АТОМНОГО ЖУРАВЛЯ

можна, оскільки нерозв'язних технічних проблем не існує. Та справа цим не обмежується...

Чорнобильська аварія зумовила негативне ставлення до атомної енергетики не тільки в СРСР, а й в інших країнах світу. Більшу увагу почали привертати альтернативні джерела енергії. Однак у країнах, де вони розглядаються одразу в економічному, екологічному та соціологічному аспектах (Франція, Японія), акцент робиться на підвищенні безпеки атомних електростанцій та інформуванні населення, оскільки усвідомлюються велика небезпечність теплових електростанцій (парниковий ефект через викиди вуглекислого газу) і незначний внесок в енергетику сонячних і вітряних електростанцій.

Думка спеціаліста

В УРСР доцільно застосувати прийняте в інших країнах законодавство, згідно з яким населенню, що проживає в районах екологічного ризику, надаються економічні пільги: знижена оплата електроенергії, виділення коштів атомною станцією для соціальних потреб та інше. Будь-яке ущемлення інтересів людей, навіть найнезначніша зміна способу їх життя, мають бути компенсовані.

Зрозуміло, вплив на людей наших теплових станцій не менш шкідливий, а на альтернативні джерела надії мало. Подальший розвиток і нашої атомної енергетики можливий лише через підвищення її безпеки. Ось тут уже є розбіжності з іншими країнами: нам потрібно позбутися специфічних, «суто наших» проблем, які, незважаючи на це, не є нерозв'язними. Але перш ніж їх усувати, треба про них знати.

Говорити про розвиток атомної енергетики, а не «зняти питання», як того декому хочеться, дає право наявність у нас близького за основними характеристиками до зарубіжних аналогів водо-водяного енергетичного реактора ВВЕР-1000. Розвиток вітчизняних АЕС із цими реакторами з самого початку відбувався не тільки з урахуванням світового досвіду, а й із застосуванням світових стандартів і технічних рішень, з широким обміном інформацією із зарубіжними колегами. Крім того, АЕС із ВВЕР за радянськими проектами і з радянським устаткуванням побудовано в країнах Східної Європи та Фінляндії, вони перебували під міжнародним контролем і успішно експлуатувалися.

Проекти нового покоління АЕС із реакторами ВВЕР передбачають нові системи захисту, які значно зменшують викиди при проектних і запроектних (гіпотетичних) аваріях. Це подвійні захисні оболонки, системи автоматичного заливання водою активної зони реактора, які діють без підведення до них енергії, система вмісту розплавленого палива. Усі ці системи включаються у проекти реконструкції працюючих енергоблоків з реакторами ВВЕР-1000, яку заплановано провести у 1992 році. Щодо нових проектів, то вони мають використовувати найновітніші наукові досягнення й перспективні технологічні ідеї. Усі пропоновані технічні рішення мають бути обгрунтовані з точки зору безпеки. При цьому потрібне застосування сучасних комп'ютерів і найскладніших розрахункових програм.

Відставання в цій галузі від передових капіталістичних країн привело до парадоксальної ситуації: у той час поки ми вчимося й доганяємо, розрахунки для радянських проектів виконують зарубіжні фірми США, ФРН, Фінляндії і, звичайно, не безплатно. Проте без необхідних розрахунків наші проекти не залишаються.

Другий парадокс полягає в тому, що за 35 років існування атомної енергетики ми не створили атомної промисловості. Звичайно, основне устаткування (реактор, парогенератор, турбогенератор, головні циркуляційні насоси) розробляється у спеціальних конструкторських бюро і виготовляється на заводах атомної промисловості, а ось решта (вентилятори, насоси, електродвигуни) закуповується в інших галузях промисловості й не завжди відповідає пред'являюваним до нього вимогам. Це знижує надійність роботи АЕС, тобто енерговироблення, і хоча практично не впливає на безпеку, цим не слід нехтувати. Адже тільки після усунення цього недоліку можна сподіватися на справді комплексне проектування в атомній енергетиці.

Істотно позначається на процесі проектування також наше традиційне відставання в технології виготовлення устаткування. Його доводиться долати шляхом гігантської розумової роботи загону конструкторів і проектувальників, виявляючи неабияку інженерну меткість. Виникає наступний парадокс: у «виробництві» інженерних ідей ми часто випереджаємо західні країни, а ось коли справа доходить до технічного втілення — програємо. І частину устаткування доводиться купувати за валюту.

Проте головним недоліком радянських проектів є автоматична система управління технологічними процесами (АСУ ТП). Вона побудована на застарілій елементній базі. Обчислювальна машина, що обслуговує енергоблок, працює лише в режимі надання інформації, не кажучи вже про комп'ютеризовану допомогу операторові в аварійних ситуаціях. Це не дає можливості зняти з людини за пультом надмірне навантаження й потребує ретельної підготовки персоналу. Сьогодні в Інституті проблем управління вже розробляється автоматична система управління нового покоління, яку буде впроваджено на проектованих АЕС.

Усі ці проблеми, можливо, могли б бути вже розв'язаними, якби за це взятися раніше. Однак лише кілька років тому в СРСР почала розроблятися програма забезпечення якості при проектуванні, будівництві й експлуатації АЕС. Вона грунтується на вимогах усіх вітчизняних нормативів з безпеки, містить обсяг і методи контролю на всіх етапах, визначає відповідальність і структуру контролюючих органів.

На мою думку, найефективнішим методом контролю є створення інституту незалежної експертизи. До групи експертів мають входити вчені з Академії наук та навчальних інститутів. Бажаним є залучення колишніх професіоналів, адже більшість із них йде на пенсію у 50—55 років, тобто в працездатному віці. Цей прийом вельми поширений на Заході, у товариствах «зелених», де експертиза проводиться на високому професійному рівні.

Такій же незалежній експертизі, як на мене, мають піддаватися пропоновані до друку статті з питань атомної енергетики, оскільки останнім часом пресу заполонила маса публікацій на дилетантському рівні, з грубими помилками і пересмикуваннями, безвідповідальними й некараними.

У нових проектах чільне місце починають посідати соціально-економічні питання, що цілком відповідає змінам нашого часу.

Введення Закону про плату за шкідливі викиди підприємств диктує жорсткі вимоги до систем очищення, перероблення й видалення радіоактивних відходів АЕС. Однак за проектними розрахунками, підтверджуваними досвідом експлуатації, викиди атомної станції з реактором ВВЕР набагато менші від нормованих, водних скидів практично немає...

Та будь-які аргументи **користь майбутнього** розв[illegible]ку **атомної енергетики** залишатимуться непоміченими громадськістю, доки в нашій країні існуватимуть умови, за яких у населення фактично провокується негативне ставлення до АЕС. Цього явища навряд чи можна було б уникнути, **навіть якщо не було б чорнобильської катастрофи, адже гласність із притаманним їй викриттям до самозабуття наших вад і недоліків, звичайно, не** [illegible]нула б і **атомної енерг**[illegible] **(хіба що окремим політикам було б важче надавати деяким фактам** неприваблииого **забарвлення).** Справа в іншому. Нікого не приваблює далека, як журавель у небі, користь від атомної електростанції, адже про шкоду від неї, тим більше якщо вона розташована поруч, можна почути на кожному розі. Т[illegible] краще не ризикувати. Хо[illegible] загроза існує, можливо, лише теоретично. Саме так чи приблизно так розмірковують наші громадяни.

Через це вважаю доцільним застосувати в УРСР прийняте в інших країнах законодавство, згідно з яким населенню, що проживає в районах екологічного ризику, надаються економічні пільги: знижена оплата електроенергії, виділення коштів станцією для соціальних потр[illegible] та інше. І це не хабар н[illegible]ленню, яке живе поблизу АЕС! Про що ж мова? Будь-яке ущемлення інтересів людей, навіть найнезначніша зміна способу їх життя, має бути компенсовано. Адже ніхто не вважає підвищену заробітну плату на Півночі, хоча це й не те ж саме, хабарем працюючим там.

Розвиток будь-якої потенційно небезпечної галузі всупереч громадській думці у правовій державі, якої ми прагнемо, абсолютно виключений. Будь-якій громадсько-політичній акції — чи то вибори, чи то референдум — передує агітаційно-просвітницька кампанія. Тож коли й спиратися на громадську думку щодо майбутнього атомної енергетики, то треба позбутися її однобокості. І лише повного й неупередженого інформування, освічення населення недостатньо. Без гарантування йому компенсацій однобокості не позбутися, і не можна сподіватися на об'єктивне ставлення до АЕС. Тому законодавче закріплення права населення на компенсацію, хоча це й не стосується власне технічних проблем,— чи не найважливіше у вирішенні майбутнього атомної енергетики. Звичайно, якщо робити це з позицій правової держави.

Олександр **ВЕЛИКОВСЬКИЙ,**
начальник відділу безпеки АЕС Київського відділення інституту «Атоменергопроект», кандидат технічних наук.

Портрети робляться на згадку. Кому й що мають нагадувати оті знімки у селі Нове Шарне Народицького району Житомирщини, евакуйованому в 1986 році!

Хоч евакуація й була несподіваною, у вікна не стрибали, шибки не били. Бо сподівалися повернутися.

Чому ж через чотири роки — а знімок зроблений у листопаді 1990 року — ця хата опинилася напівзруйнованою! Що за люди тут «хазяйнували»! Та й чи люди то, коли погляди зі стіни не нагадали їм ані про минуле життя в хаті, ані про чужий біль...

Фото Олександра ГЛЯДЄЛОВА.

«СУВЕРЕННА УКРАЇНА ПОТРЕБУЄ КВАЛІФІКОВАНИХ КАДРІВ...»

Бесіда з ректором Київського держуніверситету академіком Віктором СКОПЕНКОМ:

Чимало економічних і соціальних бід виникають саме від низького професіоналізму. Якщо ви хочете бути вільними від знань, то ви нічого не побудуєте. Ні суверенної республіки, ні незалежної — ніякої! Університет має бути не ареною політичних пристрастей, а храмом науки, тут перш за все ви повинні вчитись, бо навчання — це основна функція й місія будь-якого вузу...

— Вікторе Васильовичу, два роки тому у великому інтерв'ю для республіканської молодіжної газети «Комсомольское знамя» ви досить детально характеризували ситуацію в університеті, зокрема, пріоритетність і популярність серед молоді таких наук, як економіка, соціологія, юриспруденція. Це було відрадним явищем, відповідало духові періоду. Час, що минув, був як ніколи бурхливим на події і різні зміни в суспільному житті. Якою мірою вони торкнулися КДУ і студентства?

— Якщо говорити про наукові пріоритети, то, на щастя, вони майже не змінилися. Як два роки тому великим попитом користувалися згадані вами спеціальності, так і залишилося. Свідченням того, що столичний університет враховує державні потреби в кадрах, оперативно реагує на так звані соціальні замовлення, є відкриття цього року нового факультету — соціології і психології. Таких спеціалістів у нас, порівняно з іншими країнами, надзвичайно мало. Серед абітурієнтів, що вступають на спеціальність психологія (там буде поки що 35 місць), понад 50 відсотків медалістів! Приблизно така ж ситуація і серед майбутніх соціологів.

Що ще нового? Ми зменшуємо значною мірою набір іноземних громадян, оскільки нам це невигідно. Раніше на підготовче відділення приймали 500 іноземців, на нас був сильний тиск з інстанцій щодо цього. А треба відверто сказати, що держава фінансує вищі навчальні заклади погано. За іноземних студентів, що приїздили на навчання, їхні держави чи вони самі безпосередньо сплачували в державний комітет по освіті валюту, але ми від цього мали, образно кажучи, «нуль цілих і нуль десятих...» Університет мав на цьому лише додаткові витрати.

Тепер ставимо питання так: якщо є державні зобов'язання, ми їх повинні виконувати, але хай нам заплатять за підготовку цих спеціалістів. Уже в минулому році майже вдвічі зменшили набір на підготовче відділення. А в цьому будемо приймати 150—200 іноземців — з умовою, що нам за це заплатять... Це важливо ще й тому, що для розвитку матеріальної бази, як би ми не підходили, державного фінансування недостатньо, треба заробляти гроші самим. Ситуація принципово інша.

— Цього року екзамени почалися значно раніше — з 5 липня. Чим це викликано? Що дасть? З яких міркувань так зробили?

— Це рішення приймальної комісії університету. Викликане воно ось чим, зокрема. У нас щорічно майже на всі спеціальності — а їх 39 — дуже великий конкурс. І часті ситуації, коли абітурієнти складають всі іспити, скажімо, на «4», але за конкурсом не проходять. Нормальні ж оцінки, хороші знання, а все одно — не студент... Образливо. Тому тепер, якщо хтось бачить, що реальних шансів потрапити в університет у нього не буде, має можливість забрати документи і спробувати сили ще раз в іншому вузі, де екзамени починаються пізніше.

Мушу сказати, що конкурс у нас зростає постійно, проте це вигідно, оскільки можемо набрати кращих студентів.

— Останнім часом ви неодноразово говорили про повільний розвиток матеріальної бази КДУ і масу негараздів у зв'язку з цим. Мабуть, ситуація ще погіршилась, зважаючи на розвал економіки в країні в цілому?

— Якщо ви маєте на увазі стан будівництва, то ситуація не погіршилась, а залишилась на тому ж поганому рівні, на якому була. Хоча... дещо все ж таки робиться. Можу похвалитися: цього року закінчуємо будівництво біологічного комплексу. Ми побудували чудовий інститут фізіології, виварій. Спроектували гуртожиток на 600 місць приблизно, і будівництво його йде нині успішно. Почали спорудження дитячого садочка на території студмістечка. Там буде навіть басейн, адже в університеті сьогодні близько 500 дітей наших «власних» — студентських, і багато сімей не мають можливості віддати комусь дитину на виховання...

— Вікторе Васильовичу, минулорічна осінь засвідчила, наскільки активно йдуть процеси політизації і демократизації в студентському середовищі міста і республіки в цілому. Чим характерна щодо цього нинішня ситуація в КДУ?

— Так, всім відомі київські події, коли студенти брали участь у страйках, голодовці. Були там і студенти КДУ. Більше того: відбулося свого часу навіть захоплення студентами червоного корпусу університету. З цього приводу збиралася університетська рада...

Але скажу прямо: серед «окупантів» червоного корпусу (так вони себе називали) студентів Київського університету майже не було. То все були більше люди з інших вузів, навіть не київських. Хай вони не ображаються на мене, я цікавився, звідки вони. Виявилося, в основному зі Львова, Тернополя, Івано-Франківська.

Ми прийняли рішення, що підтримуємо в цілому вимоги студентів, але методи ті, зокрема захоплення території, коли «окупанти» не пускали співробітників на роботу, я особисто не вітаю. Я їм, тим, що лежали на вході, говорив тоді: ви хочете страйкувати — ідіть страйкуйте! За це ніхто нікого не переслідує. Але такі речі робити — це вже не демократія... Якщо хтось хоче йти на заняття чи на роботу, а ви його не пускаєте... Це насильство! І як же можна при такому стані речей говорити про правову державу... Казав про це відверто і депутатам, які їх підтримували.

Друге, що я, користуючись нагодою, хотів би сказати. Мене як ректора не задовольняє сьогодні активність нашого студентства. Що маю на увазі? Студенти становлять у вчених радах факультетів і університету 25 відсотків. Вони самі обирають туди своїх представників, не я їх призначаю. Так от: активність їх настільки низька, що диву даєшся. Скільки кругом проблем! Взяти, для прикладу, економічну, чи то пак матеріальну. Цього року, до речі, студенти теж ходили по місту з плакатами типу: «Дай стипендію, збільши!». Вимоги ніби й небезпідставні, жити нині на копійки не просто. Я вийшов до страйкуючих, які казали, що вони голодні, бідні, і кажу: «Хлопці, ану запишіться, хто хоче попрацювати на території ботанічного саду, що поруч з червоним корпусом у центрі міста. Унікальний же пам'ятник, 150 років йому, а гине на очах... Я вас зарахую на робочі місця, заробите гроші. Хоча б по тижню відпрацюєте? Або, кажу їм, запишіться в будівельний загін по ремонту ваших же гуртожитків — знову ж непоганий заробіток... Ви думаєте, хоч один прийшов із таким бажанням? Все зводиться, на жаль, до одного — дай і баста!

А в інших університетах світу студент бере позику у держави, щоб жити і вчитись, а потім іде на роботу і повертає державі борг. Тобто не чекає манни небесної, шукає способи заробити. В американських університетах, скажімо, більшість студентів працює, заробляє собі гроші. А у нас — «дай!» Така от позиція...

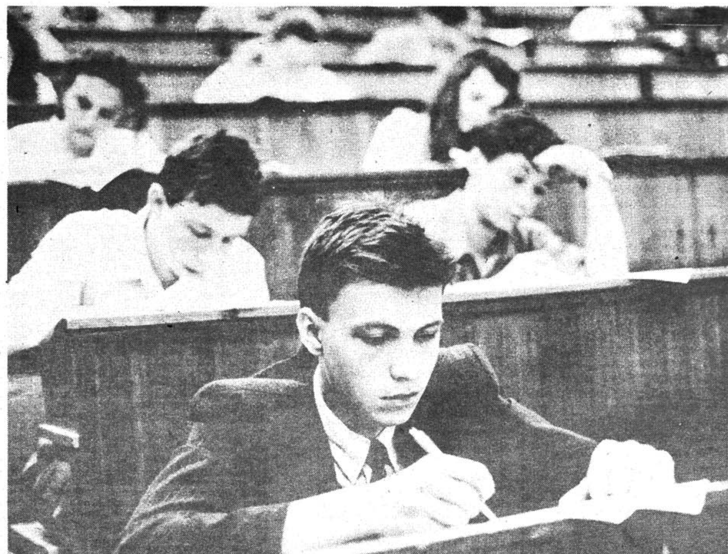
Це що стосується політичних ситуацій і демократизації. Однак, що б ми не говорили, сьогодні вже ясно: **суверенна, незалежна Україна потребує перш за все кваліфікованих кадрів!** Які б політичні бої не точилися, які б нові процеси не відбувалися, без цього руху вперед не буде.

Пора б уже зрозуміти цю просту істину на власному гіркому досвіді: більше всіх у світі випускаємо спеціалістів, так би мовити, «на душу населення», а користі? Так само, як з тракторами і комбайнами, — яких теж маємо найбільше і які ламаються, ще не вийшовши за ворота заводу, — так і з нашими спеціалістами. Професіоналізм низький. Звідси багато економічних і соціальних бід...

Тому я сьогодні й кажу молодим: якщо ви хочете бути вільними від знань, то ви нічого не побудуєте. Ні суверенної республіки, ні незалежної — ніякої! Зробіться спочатку хорошими спеціалістами — тим самим допоможете і суверенітету. Дефіцит професіоналізму — надзвичайно небезпечний дефіцит. Це доведено багато разів, один з яскравих — Чорнобиль... Ось чому, вважаю, не треба перетворювати університет в арену політичних пристрастей. Після занять, у позаробочий час — будь ласка, то ваша справа, чим ви займаєтесь: у партіях, у церкві, де завгодно. Але тут перш за все мусите вчитись. Навчання — це основна функція й місія будь-якого вузу...

— Дякуємо за розмову.

Інтерв'ю вели **Михайло НОВИК, Микола ЛЯШЕНКО.**

НАСТАВЛЯЙТЕ КИШЕНІ

Скільки коштує сьогодні життя? Так-так, життя наше повсякденне. Скільки грошей треба мати в кишені, щоб доїхати до роботи, пообідати і щось принести додому, аби діти не залишилися голодними? Мабуть, карбованців 20—25, я вважаю, і це — без купівлі на ринку суниці та молодої картоплі, сиру і зелені.

Як свідчить газета «Аргументы и факты», для того, щоб жити на колишньому рівні, необхідно на кожного члена сім'ї мати по 519 карбовавнців. Скільки ж реально припадає на кожного громадянина нині?

Відповідь на це та інші запитання, що виникають у нашому повсякденному житті, дали соціологи Держтелерадіо УРСР, які провели спеціальне дослідження в 10 областях, котрі репрезентують населення України.

Отже, на одного члена сім'ї припадає:

до 60 карбованців — 8,2 відсотка сімей
61—75 карбованців — 12,5
76—100 карбованців — 21,7
101—125 карбованців — 17,7
126—150 карбованців — 15,5
151—200 карбованців — 10,9
201—250 карбованців — 3,9
251—300 карбованців — 2,1
301—500 карбованців — 1,4
не змогли відповісти — 5,4.

Як кажуть, коментарі зайві. Але якщо взяти до уваги те, що опитування проводилося до надання так званої компенсації, і, навіть додати по 65 карбованців, все одно не набереться необхідна для нормального життя сума — 519 карбованців. Отже, майже все населення республіки — жебраки, і як досі з голоду не померло — таємниця.

Як оцінюють своє матеріальне становище опитані порівняно з минулим роком?

Залишилось без змін — 26,3 відсотка
поліпшилося — 12,6
погіршилося — 42,7
важко відповісти — 11,3.

Яким буде, за прогнозами опитаних, наступний рік — гіршим чи кращим?

Безумовно кращим — 7 відсотків
залишиться таким самим — 19,6
буде гіршим — 48
важко відповісти — 23,4.

Отже, серед населення України оптимістів обмаль. Опитані визначили такі проблеми, що зустрічаються у повсякденному житті: відсутність необхідних товарів — 81,3 відсотка опитаних; нестача грошей — 55,1; незадовільна якість медичного обслуговування — 36,8; незадовільна робота служби побуту — 30,8; незадовільні житлові умови — 23,6; умови праці — 15,5.

Коли йдеться про незадовільні житлові умови, на думку приходить геніальна програма «Житло-2000», проголошена на XXVII з'їзді КПРС. Йде 1991 рік, до повного декларованого втілення в життя цієї програми залишається всього 9 років. Як на сьогодні сім'ї забезпечені житлом?

Мають:

окремий будинок або частину будинку (переважно мешканці сіл та селищ міського типу, тут і надалі відповіді подаються у відсотках)	— 30,7
окрему двокімнатну квартиру	— 24,1
окрему трикімнатну квартиру	— 19,1
мешкають із сім'єю на житловій площі батьків	— 8,2
окрему однокімнатну квартиру	— 6,3
місце в гуртожитку	— 3,9
окрему квартиру на чотири та більше кімнат	1,9
наймають житлоплощу у приватних осіб	1,3.

Якими матеріальними благами володіють респонденти?

— власна дача — 10 відсотків
— городня або садова ділянка (без капітальних будівель) — 41
— автомашина, мотоцикл — 32,4
— кольоровий телевізор — 62,7
— радіоапаратура — 28,2
— бібліотека (понад 400 томів) — 18,8
— меблеві гарнітури — 44,7.

Дуже прикро стає за наших людей, які ніби не мають іншого клопоту, аніж одержати гроші, купити необхідні товари та полікуватися. Чого прагнуть досягти найближчим часом опитані?

— поліпшення добробуту — 60,5 відсотка
— допомогти дітям, онукам «стати на ноги» — 41,1
— придбати дачу, садову ділянку, автомобіль — 25,2
— мати комунальні вигоди — 25.

Якщо перейти від приватного до державного, на які б цілі спрямували респонденти кошти з державного бюджету?

— на охорону здоров'я — 70,3 відсотка
— охорону навколишнього середовища — 50,7
— промисловість — 47,9
— сільське господарство — 40,1
— житлове будівництво — 40,6
— соціальне забезпечення — 36,4
— освіту, культуру — 29,2.

Кожен з нас по-різному проводить своє дозвілля. На що ж витрачають його жителі України?

Найчастіше вони звертаються до засобів масової інформації: читають газети, журнали, слухають радіо та дивляться телевізор; читають художню літературу; працюють в саду, городі, присадибній ділянці; займаються дітьми. Час від часу опитані відвідують кінотеатри; ходять в гості або приймають гостей; займаються фізкультурою та спортом.

Учасникам опитування було запропоновано визначити, наскільки їх цікавлять проблеми, що стосуються різних сторін нашого життя. Проблеми, які дуже цікавлять респондентів, визначилися таким чином: охорона здоров'я, торгівля, освіта, виховання підростаючого покоління, проблеми молоді, робота правоохоронних органів, охорона громадського порядку, підвищення життєвого рівня малозабезпечених сімей, житлове будівництво, реформа економічного управління, комунальне та побутове обслуговування, розвиток сільського господарства, розвиток гласності, демократії, розвиток засобів транспорту і зв'язку, культура, мистецтво, організація відпочинку, спорт, робота Рад народних депутатів, виконкомів, органів управління. Як бачимо, ейфорія перших років перебудови, гласності, демократії вже пройшла, і громадяни повернулися до своїх буденних справ. І це, мабуть, добре — хай депутати приймають закони для поліпшення нашого життя, а нам, громадянам, працювати, щоб втілити їх у життя.

Інесса ЛАНОВСЬКА,
завідуюча сектором соціологічної інформації.

Фото Леоніда ВЕЛІЩИНСЬКОГО, Аркадія СЛАВУЦЬКОГО.

Є така думка

Хай щастить вам, депутати!

На зупинках транспорту, у крамницях, під час розмов між окремими людьми можна почути: «Куди дивляться народні депутати?», «Добалакалися, що всі полиці порожні», «Депутати дбають, аби їм було добре». Я не такої думки. Не схвалюю тих, хто хоче приписати наші негаразди народним депутатам України. Важкі часи випали на їхню долю. Розлад економіки, політична нестабільність, занепад трудової дисципліни, отже, зниження виробництва. Що найболючіше — страйки. Це і багато іншого зупиняють наш рух уперед. Суспільство захворіло, для його одужання є ліки в достатній кількості, але ліки не в депутатів, а в усіх громадян.

Корабель країни іржавів десятиріччями. Винуватців було багато, а наслідки безгосподарності й безвідповідальності лягли на плечі народу. Депутати не в змозі взяти тяжкий тягар на свої плечі.

Я постійно слухаю по радіо та телебаченню виступи народних депутатів. Знаю кілька десятків прізвищ. Прислухаюся до змісту висловлюваних думок. Усі вони спрямовані на те, аби народу України жилося краще. Не страшно, що думки не збігаються. Я представник старшого покоління і добре знаю, як незаперечно звучали трафарети: усі «за», а що виграв народ від такої монолітності — знаємо.

Нехай наші шановні депутати говорять, сперечаються, висловлюють аргументи і контраргументи, якщо це в інтересах народу. Різноголосся не шкодить добру і щирості. Доброзичливо заздрю розуму народних депутатів України: Юхновському, Яворівському, Правденку, Морозу, Скорик, Мовчану та іншим. І хоч слова в них різні, а мета одна: боротися за щастя й добробут багатонаціонального народу України.

Успіхів вам, вельмишановні народні обранці!

А що ж нам лишається? Підтримувати вас, діяти з вами спільно. Єдність народу і депутатів — то сила, якої нікому не здолати, ця сила спроможна зламати хребет зла і ростити добро.

Дмитро БРИЛІНСЬКИЙ.
Хмельницький.

Точка зору

ТРУДНА НАУКА ПРО

Суд історії відбувся. Ми знаємо найчорніші діяння та їх авторів. І, хоч окремі сили все ще хотіли б негайно й поголовно судити своїх ідеологічних супротивників судом юридичним, тверезі люди кажуть:

— Годі! Годі ділити націю на класи і групи, на своїх і чужих, на сталіністів і бандерівців. Краще облишити старі рахунки і при взаємній згоді пристати нарешті до гуманної ідеї загальної політичної амністії. А вже на цій основі разом плекати свою Україну.

Звісно, мова йде лише про політичну амністію, яка не стосується вбивць і мучителів, що прикривалися політикою. Нам же, простим, нормальним людям, — нам навіщо розділятися аж до ворожнечі?

Ідея загальної політичної амністії знаходить дедалі більше прихильників, насамперед саме рядових людей. У цьому легко впевнитися. Варто лише вийти на вулицю, і, як зробив автор цих рядків, опитати два-три десятки перехожих. Лише один з двадцяти восьми опитаних відповів мені, що він проти загальної політичної амністії. Всі інші — «за».

Може, такі настрої властиві лише нашому Житомиру, який першим на Україні пройшов крізь бурхливі політичні баталії, а тепер заспокоївся, помудрішав? Ні, не тільки. Про прагнення до спокійної конструктивності свідчать буквально всі останні соціологічні дослідження — і всесоюзні, і українські. Можна впевнено припустити, що вже сформувався новий соціальний запит, і настав час збирати каміння.

Задля майбутнього треба нарешті домовитися, що ніхто ніколи не повинен називати сучасного комуніста учнем сталінських катів, а

члена респу
тії — наща
ких бандиті
Змінилися
люди. То н
Україну пот
старі політи
ня?
Цікаво б
ку першого
тиріччя жи
щеника Укр
славної авт
ви отця Бо
тання: «Які
ідеї політи
ції?» — мо
тузіаст укр
ження відп
— ...
же в... що
нашій держ
ній Україні
зької духов
німати дух
четься вірі
ло.
Все пр
шкода, що
сім конкре
крім церкв
вчить люде
«Простит
вигукне ко
ю' ... ува
ного супрот
Але тре
злочинця,
котра має
політичні п
не ворог.
вись розде
Інакше —
нова нас
ційна руйн
іншим ...
Ці ...во
слухайте ...
во прощає
ськими ме
проблем.
Невже б
ків чубити
правди-кри
Трудна
Та треба вч

Н
Житомир

Репліка

МИ НАВЧИЛ
ВИЖИВАН

ІРОНІЧНИЙ ВИПУСКНИЙ Т

Хто-хто, а цьогорічні випускники Вишенської середньої школи, що на Київщині, запам'ятають цю перебудову на довгі роки.

Почалася вона за класичними зразками. Спочатку в районній пресі з'явилося кілька заміток про її необхідність, і цим було закладено перший камінь у підготовку громадської думки з цього приводу. І остаточно позиції прихильників перебудови закріпив сюжет про наше нужденне існування по українському телебаченню. Після нього навіть найзатятіші консерватори зрозуміли, що далі так жити не можна.

У старій будівлі обсипалася стеля, дихали трухнявою стіни, і вона вже не могла задовольняти молоде покоління, яке прагнуло простору, хотіло широко відкрити вікна назустріч сонцю і світлу.

Та ось збулося. Ідея перебудови стала набирати матеріальних обрисів, коли на подвір'ї з'явилися дошки, цегла, цемент. З усього цього мала вирости нова світла споруда. Звісно, задля величного майбутнього доведеться трохи потерпіти, але ж яка ціль, які перспективи... І хай навіть не ми будемо при цьому жити, але наступні покоління, що прийдуть після нас, будуть щасливі.

Подальші події теж мають класичний розвиток: старе потрібно зруйнувати, а вже на його місці... Бо що поробиш, коли не маємо вільного простору, де б було геть пусто і щоб навіть не росла картопля. Словом, щоб розпочати нове будівництво, старий будинок потрібно було зруйнувати.

Так і навчалися ми в тій руїні, що називалася школою, бо, щоб зимою хоч такий-сякий дах

був над го
часове при
будівельник
них» класів.
За стіною
підйомних к
ходором хо
та рукавиц
та мудре. К
ші морози, т
якого опале
стерпніше.
туації наш
директор ш
радив всім
і тоді буде т
Крім того
ми вже зна
ві організми
ше, і від ць
Тим паче, ш
погрітися в
дилися в пр
ражів чи сі
Нині все
ми не шко
вчитися в
для нашої
І, перефра
скажемо: б
навіть у т
продовжува
важко визн
му ми навч
йшло повз
що такий п
ня під час
своїли добр
здатні пере
будови, які
чи наша сі
А от наст
ми б усе ж
ти і вчитис
лому будин
якого будут
сонцю.

Оксана К
випускни
середньо
Київська

Є така думка

Хай щастить вам, депутати!

На зупинках транспорту, у крамницях, під час розмов між окремими людьми можна почути: «Куди дивляться народні депутати?», «Добалакалися, що всі полиці порожні», «Депутати дбають, аби їм було добре». Я не такої думки. Не схвалюю тих, хто хоче приписати наші негаразди народним депутатам України. Важкі часи випали на їхню долю. Розлад економіки, політична нестабільність, занепад трудової дисципліни, отже, зниження виробництва. Що найболючіше — страйки. Це і багато іншого зупиняють наш рух уперед. Суспільство захворіло, для його одужання є ліки в достатній кількості, але ліки не в депутатів, а в усіх громадян.

Корабель країни іржавів десятиріччями. Винуватців було багато, а наслідки безгосподарності й безвідповідальності лягли на плечі народу. Депутати не в змозі взяти тяжкий тягар на свої плечі.

Я постійно слухаю по радіо та телебаченню виступи народних депутатів. Знаю кілька десятків прізвищ. Прислухаюся до змісту висловлюваних думок. Усі вони спрямовані на те, аби народу України жилося краще. Не страшно, що думки не збігаються. Я представник старшого покоління і добре знаю, як незаперечно звучали трафарети: усі «за», а що виграв народ від такої монолітності — знаємо.

Нехай наші шановні депутати говорять, сперечаються, висловлюють аргументи і контраргументи, якщо це в інтересах народу. Різноголосся не шкодить добру і щирості. Доброзичливо заздрю розуму народних депутатів України: Юхновському, Яворівському, Правденку, Морозу, Скорик, Мовчану та іншим. І хоч слова в них різні, а мета одна: боротися за щастя й добробут багатонаціонального народу України.

Успіхів вам, вельмишановні народні обранці!

А що ж нам лишається? Підтримувати вас, діяти з вами спільно. Єдність народу і депутатів — то сила, якої нікому не здолати, ця сила спроможна зламати хребет зла і ростити добро.

Дмитро БРИЛІНСЬКИЙ.
Хмельницький.

Точка зору

ТРУДНА НАУКА ПРОЩЕННЯ

Суд історії відбувся. Ми знаємо найчорніші діяння та їх авторів. І, хоч окремі сили все ще хотіли б негайно й поголовно судити своїх ідеологічних супротивників судом юридичним, тверезі люди кажуть:

— Годі! Годі ділити націю на класи і групи, на своїх і чужих, на сталіністів і бандерівців. Краще облишити старі рахунки і при взаємній згоді пристати нарешті до гуманної ідеї загальної політичної амністії. А вже на цій основі разом плекати свою Україну.

Звісно, мова йде лише про політичну амністію, яка не стосується вбивць і мучителів, що прикривалися політикою. Нам же, простим, нормальним людям,— нам навіщо розділятися аж до ворожнечі?

Ідея загальної політичної амністії знаходить дедалі більше прихильників, насамперед саме рядових людей. У цьому легко впевнитися. Варто лише вийти на вулицю, і, як зробив автор цих рядків, опитати два-три десятки перехожих. Лише один з двадцяти восьми опитаних відповів мені, що він проти загальної політичної амністії. Всі інші — «за».

Може, такі настрої властиві лише нашому Житомиру, який першим на Україні пройшов крізь бурхливі політичні баталії, а тепер заспокоївся, помудрішав? Ні, не тільки. Про прагнення до спокійної конструктивності свідчать буквально всі останні соціологічні дослідження — і всесоюзні, і українські. Можна впевнено припустити, що вже сформувався новий соціальний запит, і настав час збирати каміння.

Задля майбутнього треба нарешті домовитися, що ніхто ніколи не повинен називати сучасного комуніста учнем сталінських катів, а члена республіканської партії — нащадком бандерівських бандитів.

Змінилися часи, змінилися люди. То невже ми в нову Україну потягнемо за собою старі політичні упередження?

Цікаво було взнати думку першого за останні десятиріччя житомирського священика Української православної автокефальної церкви отця Богдана. На запитання: «Як ви ставитесь до ідеї політичної реабілітації?» — молодий пастир, ентузіаст українського відродження відповів:

— [illegible], це [illegible]ібно. Адже в[illegible], що зар[illegible] діється в нашій державі, в нашій рідній Україні,— наслідок низької духовності. Треба піднімати духовність. Це, хочеться вірити, всім зрозуміло.

Все правильно. Тільки шкода, що відповідь не зовсім конкретна. Шкода, бо крім церкви, ніхто нині не вчить людей прощенню.

«Простити їх?» — може, вигукне котрийсь читач, ма[illegible] увазі с[illegible] політичного супротивника.

Але треба. Звісно, не злочинця, ні. Але людина, котра має не такі, як у тебе, політичні погляди,— аж ніяк не ворог. Інакше — ненависть роздере нас на шмаття. Інакше — новий екстремізм, нова насильницько-революційна руйнація під тим чи іншим [illegible]рапор[illegible].

Ці[illegible]зова[illegible] світ — послухайте радіо — поступово прощається з екстремістськими методами вирішення проблем.

Невже будемо ще сто років чубитись за дідівські правди-кривди?

Трудна наука прощення. Та треба вчитися.

Валерій НЕЧИПОРЕНКО.
Житомир.

Репліка

МИ НАВЧИЛИСЯ ВИЖИВАННЮ

ІРОНІЧНИЙ ВИПУСКНИЙ ТВІР

Хто-хто, а цьогорічні випускники Вишенської середньої школи, що на Київщині, запам'ятають цю перебудову на довгі роки.

Почалася вона за класичними зразками. Спочатку в районній пресі з'явилося кілька заміток про її необхідність, і цим було закладено перший камінь у підготовку громадської думки з цього приводу. І остаточно позиції прихильників перебудови закріпив сюжет про наше нужденне існування по українському телебаченню. Після нього навіть найзатятіші консерватори зрозуміли, що далі так жити не можна.

У старій будівлі обсипалася стеля, дихали трухнявою стіни, і вона вже не могла задовольняти молоде покоління, яке прагнуло простору, хотіло широко відкрити вікна назустріч сонцю і світлу.

Та ось збулося. Ідея перебудови стала набирати матеріальних обрисів, коли на подвір'ї з'явилися дошки, цегла, цемент. З усього цього мала вирости нова світла споруда. Звісно, задля величного майбутнього доведеться трохи потерпіти, але ж яка ціль, які перспективи... І хай навіть не ми будемо при цьому жити, але наступні покоління, що прийдуть після нас, будуть щасливі.

Подальші події теж мають класичний розвиток: старе потрібно зруйнувати, а вже на його місці... Бо що поробиш, коли не маємо вільного простору, де б було геть пусто і щоб навіть не росла картопля. Словом, щоб розпочати нове будівництво, старий будинок потрібно було зруйнувати.

Так і навчалися ми в тій руїні, що називалася школою, бо, щоб зимою хоч такий-сякий дах був над головою, нам під тимчасове пристанище залишили будівельники кілька «навчальних» класів.

За стіною гуркіт тракторів, підйомних кранів, приміщення ходором ходить, а ми в шубах та рукавицях засвоюємо вічне та мудре. Коли ж ударили більші морози, то в класах без будь-якого опалення стало ще нестерпніше. І єдиним у цій ситуації нашим захисником був директор школи. Він нам часто радив всім разом бути в класі, і тоді буде тепліше.

Крім того, з уроків біології ми вже знали, що в холоді живі організми зберігаються довше, і від цього тепліло на серці. Тим паче, що інколи вдавалося погрітися в класах, які знаходилися в приміщенні клубу, гаражів чи сільської Ради.

Нині все це в нас позаду, але ми не шкодуємо, що довелося вчитися в такий переломний для нашої школи і країни час. І, перефразувавши класика, скажемо: блаженний той хто навіть у такі рокові хвилини продовжував учитися. І хоч нам важко визначити сьогодні, чому ми навчилися, а що пройшло повз нас, але впевнені, що такий предмет, як виживання під час перебудови, ми засвоїли добре. Так що тепер ми здатні пережити будь-які перебудови, які розпочне наш уряд чи наша сільська Рада.

А от наступному поколінню ми б усе ж таки побажали жити і вчитися у великому і світлому будинкові, широкі вікна якого будуть відкриті назустріч сонцю.

Оксана КОНДРАТЕНКО,
випускниця Вишенської середньої школи.
Київська область.

СУМНІ ОЧІ МИКОЛКИ

Що, по-вашому, мають дати батьки дитині, аби вона почувалася щасливою?

У Миколи Стефанишина є ніби все: з фонду всеобучу середньої школи, в якій він навчається, для нього придбано одяг, взуття і письмове приладдя. Він безплатно харчується у шкільній їдальні. «Не завжди й котлету доїдає»,— підкреслює класний керівник.

Любить Миколка читати. І радо ходив би до школи щодня, якби... Поки весна — шукає проліски, а рано-вранці квапиться на базар їх продавати. Коли ж починається сезон грибів, за будь-якої погоди пройде не один десяток кілометрів у пошуках цього добра. А вже досвітком він, маленький і зіщулений від вранішньої прохолоди, стоїть зі своїм козубочком в одному ряду з базарниками, кошелі яких вивершуються лісовими дарами. Хоч і вибагливий покупець, та звільнить дитину від виснажливого чекання, тицьнувши у жменю сяку-таку копійчину.

Із заробленими грошима хлопчик біжить до магазину по цукерки. А ще неодмінно купить хліба і несе додому мамі... Так-так, вона у Миколи є. Та в житті не зовсім благополучно все склалося. Бо батька свого дитина не знає...

Однаково природа благословляє на світ білий кожне дитя. А от долю дає різну. В котрогось промайне безтурботне дитинство. Інший же і не знатиме, чи було воно в нього насправді.

Що ж зробить сьогоднішня влада, аби посвітлішали очі в таких ось Миколок?

Галина ШЛАПАК, журналіст.
Рожнятів Івано-Франківської області.

Фото Івана ПАРАДОВСЬКОГО.

ВИГЛЯДАЄ М

Просинається Катерина Антонівна Шершун ледь світзоря і, в одній руці вузлик, а в другій ціпок, підходить до дверей палати. Спершу її біленька хустинка виглядає з-за одвірка, а потім і вся її постать з'являється у коридорі та надовго завмирає в очікуванні — зіщулена, пригнічена, німа.

Починається звичайний робочий день у травматологічному відділенні 2-ї міської лікарні. Метушаться лікарі, медсестри, нянечки, чемно вітаються з старенькою і враз відводять погляди. Старенька щоразу звертається до медперсоналу або просто відвідувачів: «Може, ви де їх стрінете, то передайте — нехай заберуть мене...»

Привезла її до лікарні «швидка допомога» ще 12 травня 1990 року і відтоді Катерина Антонівна «прописана» тут, бо йти нікуди. Давно підлікували ногу, а душу ж у нас хіба хто вміє зцілити?

Самітня старість, подумаєте ви. Однак помиляєтесь.

Було в бабусі Катрі п'ятеро дітей. Один син помер, отож залишилося четверо: троє дочок і син. Наймолодша, Антоніна, три роки тому виїхала кудись, кажуть — на Дніпропетровщину, бо й адреси матері не залишила. Всі інші живуть тут, у Вінниці. Добре живуть. Але провідувати маму не поспішають, вже не кажучи, щоб забрати до себе. Навіщо завдавати собі клопоту. Стара людина, як мала дитина. За нею догляд потрібний.

Катерина Антонівна ледь ворушить губами, розмотуючи тягучий сірий клубок невеселих дум — спогадів. Минуле переплітається з сьогоденням і — жодного слова образи на дітей. Лише чекання і надія в очах.

— Може, побачите, скажіть...

І я побачила двох її дочок, розмовляла, сказала...

Якщо відверто, неприємні то були розмови, ніби не про рідну матір говорили, а про якусь чужу-чужісіньку жінку, котра їм до смерті набридла, заважає спокійно жити. Обидві вони жалілися на свою долю. І на... матір. А ще звинувачували одна одну. Мовляв... це вона винна в тому, що мамі зараз немає де жити.

Бучацька Марія Корніївна — середня дочка, мешкає з чоловіком та донькою у Вінниці, у трикімнатній умебльованій квартирі, але місця для матері в цій квартирі немає, бо не заслужила мати того. «Одне слово, — каже Марія Корніївна, — «погана мама». Розлучилася з батьком, проживши з ним 57 років. Батько жив для дітей. «золотий» чоловік був, а «вона жила для себе». Гарно вони жили вкупі. Я умовляла їх «не смішити людей». Але допомогла їм оформити розірвання шлюбу моя старша сестра, Фросина. Отож нехай і забирає до себе.

Жила в минулому сім'я Шершунів у Чечельницькому районі. Там і дітей ставили на ноги. Пізніше й онука Люда (дочка Марії Корніївни) деякий час росла у дідуся з бабусею. А потім, порадившись між собою та дітьми, продали в селі хату і переїхали до Вінниці, купивши чверть будинку. Та не прижилася в місті Катерина Антонівна.

ДВІЧІ ОБД

Хтось вистраждав гірку істину: до всякого лиха можна звикнути, до всякої біди притерпітись. Без наслідків? Якби ж то! І я вже не раз помічала, що серед тих, хто постійно стикається з чужим горем, зустрічаються такі, які перестають його помічати. Зачерствівши душею, вони ставляться до всіх — щасливих і обділених долею — однаково байдуже...

У черговий раз з таким явищем я зіткнулася в Острозькій школі-інтернаті для глухих дітей, що на Рівненщині. Бог обділив їх, позбавивши слуху й дару мови. Живуть вони серед людей, як на безлюдному острові, бо обділені найбільшим у світі щастям — щастям спілкування. І коли для здорових дітей школа часто-густо є важкою повинністю, то для них — це єдине вікно у світ: тут вони можуть спілкуватися зі своїми наставниками й ровесниками єдино можливою для них мовою жестів.

Тож, скажіть, яке треба мати черстве серце, яку крижану душу, щоб позбавляти оцих двісті восьмеро дітей з Рівненської та сусідніх областей їхнього єдиного просвітку — школи! А навчального року, що щойно скінчився, школу двічі довелося закривати на незаплановані канікули, бо холод у приміщенні, особливо в спальному корпусі, стояв воістину собачий. Діти лягали

...ЩЕННЯ

...бліканської пар... ...дком бандерівсь...

...часи, змінилися ...евже ми в нову ...ягнемо за собою ...чні упереджен...

...уло взнати дум... ...за останні деся... ...томирського свя... ...аїнської право... ...кефальної церк... ...ргдана. На запи... ...ви ставитесь до ...нної реабіліта... ...лодий пастир, ен... ...аїнського відрод... ...вів: ...е ...ібно. Ад... ...зараз діється в ...аві, в нашій рід... ...— наслідок ни... ...ності. Треба під... ...вність. Це, хо... ...ти, всім зрозумі...

...авильно. Тільки ...відповідь не зов... ...на. Школа, бо ...й, ніхто нині не ...й прощенню. ...іх?» — може, ...ийс... читач, ма... ...зі с... політич... ...вника. ...а. Звісно, не ...и. Але людина, ...е такі, як у тебе, ...огляди,— аж ніяк ...Інакше — нена... ...ре нас на шмаття. ...новий екстремізм, ...ьницько-револю... ...ація під тим чи ...ор... ...світ — по... ...ади... — поступо... ...ься з екстреміст... ...одами вирішення

...demo ще сто ро... ...за дідівські ...и? ...аука прощення. ...итися.

Валерій ...ЕЧИПОРЕНКО.

...АИСЯ ...НЮ

...ВІР

...овою, нам під тим... ...тавнище залишили ...кілька «навчаль...

...гуркіт тракторів, ...ранів, приміщення ...ить, а ми в шубах ...ть засвоюємо вічне ...и ж ударили біль... ...в класах без будь... ...ння стало ще не... ...єдиним у цій си... ...им захисником був ...оли. Він нам часто ...азом бути в класі, ...епліше. ...з уроків біології ...що в холоді жи... ...зберігаються дов... ...го теплішо на серці. ...о іноколи вдавалося ...класах, які знахо... ...ещеміщенні клубу, га... ...ської Ради. ...в нас позаду, але... ...уємо, що довелося ...такий переломний ...коли і країни час. ...зувавши класика, ...лажений той хто ...ї ровові хвилини ...учитися, і хоч нам ...ичити сьогодні, чо... ...итися, а що про... ...нас, але впевнені, ...редмет, як виживан... ...перебудови, ми за... ...р. Так що теплер на ...ити будь-які пере... ...розпочне наш уряд ...ьська Рада. ...упному поколінню ...тани побажали жи... ...у великому і світ... ...ові, широкі вікна ...відкриті назустріч

...ОНДРАТЕНКО, ...ця Вишенської ...І школи. ...область.

СУМНІ ОЧІ МИКОЛКИ

Що, по-вашому, мають дати батьки дитині, аби вона почувалася щасливою?

У Миколи Стефанишина є ніби все: з фонду всеобучу середньої школи, в якій він навчається, для нього придбано одяг, взуття і письмове приладдя. Він безплатно харчується у шкільній їдальні. «Не завжди й котлету доїдає»,— підкреслює класний керівник.

Любить Миколка читати. І радо ходив би до школи щодня, якби... Поки весна — шукає проліски, а рано-вранці квапиться на базар їх продавати. Коли ж починається сезон грибів, за будь-якої погоди пройде не один десяток кілометрів у пошуках цього добра. А вже досвітком він, маленький і зіщулений від вранішньої прохолоди, стоїть зі своїм козубочком, в одному ряду з базарниками, кошелі яких вивершуються лісовими дарами. Хоч і вибагливий покупець, та звільнить дитину від виснажливого чекання тицьнузши у жменю сяку-таку копійчину.

Із заробленими грошима хлопчик біжить до магазину по цукерки. А ще неодмінно купить хліба і несе додому мамі... Так-так, вона у Миколи є. Та в житті не зовсім благополучно все склалося. Бо батька свого дитина не знає...

Однаково природа благословляє на світ білий кожне дитя. А от долю дає різну. В котрогось промайне безтурботне дитинство. Інший же і не знатиме, чи було воно в нього насправді.

Що ж зробить сьогоднішня влада, аби посвітлішали очі в таких ось Миколок?

Галина ШЛАПАК, журналіст.

Рожнятів Івано-Франківської області.

Фото Івана ПАРАДОВСЬКОГО.

ВИГЛЯДАЄ МАТИ...

Просинається Катерина Антонівна Шершун ледь світзоря і, в одній руці вузлик, а в другій ціпок, підходить до дверей палати. Спершу її біленька хустинка виглядає з-за одвірка, а потім і вся її постать з'являється у коридорі та надовго завмирає в очікуванні — зіщулена, пригнічена, німа.

Починається звичайний робочий день у травматологічному відділенні 2-ї міської лікарні. Метушаться лікарі, медсестри, нянечки, чемно вітаються з старенькою і враз відводять погляди. Старенька щоразу звертається до медперсоналу або просто відвідувачів: «Може, ви де їх стрінете, то передайте — нехай заберуть мене...»

Привезла її до лікарні «швидка допомога» ще 12 травня 1990 року і відтоді Катерина Антонівна «прописана» тут, бо йти нікуди. Давно підлікували ногу, а душу ж у нас хіба хто вміє зцілити?

Самітня старість, подумаєте ви. Однак помиляєтесь.

Було в бабусі Катрі п'ятеро дітей. Один син помер, отож залишилося четверо: троє дочок і син. Наймолодша, Антоніна, три роки тому виїхала кудись, кажуть — на Дніпропетровщину, бо й адреси матері не залишила. Всі інші живуть тут, у Вінниці. Добре живуть. Але провідувати маму не поспішають, вже не кажучи, щоб забрати до себе. Навіщо завдавати собі клопоту. Стара людина, як мала дитина. За нею догляд потрібний.

Катерина Антонівна ледь ворушить губами, розмотуючи тягучий сірий клубок невеселих дум — спогадів. Минуле переплітається з сьогоденням і — жодного слова образи на дітей. Лише чекання і надія в очах.

— Може, побачите, скажіть...

І я побачила двох її дочок, розмовляла, сказала...

Якщо відверто, неприємні то були розмови, ніби не про рідну матір говорили, а про якусь чужу-чужісіньку жінку, котра їм до смерті набридла, заважає спокійно жити. Обидві вони жалілися на свою долю, і на... матір. А ще звинувачували одна одну. Мовляв... це вона винна в тому, що мамі зараз немає де жити.

Бучацька Марія Корніївна — середня дочка, мешкає з чоловіком та донькою у Вінниці, у трикімнатній умебльованій квартирі, але місця для матері в цій квартирі немає, бо не заслужила мати того. «Одне слово, — каже Марія Корніївна, — «погана мама». Розлучилася з батьком, проживши з ним 57 років. Батько жив для дітей, «золотий» чоловік був, а «вона жила для себе». Гарно вони жили вкупі. Я умовляла їх «не смішити людей». Але допомогла їм оформити розірвання шлюбу моя старша сестра, Фросина. Отож нехай і забирає до себе.

Жила в минулому сім'я Шершунів у Чечельницькому районі. Там і дітей ставили на ноги. Пізніше й онука Люда (дочка Марії Корніївни) деякий час росла у дідуся з бабусею. А потім, порадившись між собою та з дітьми, продали в селі хату і переїхали до Вінниці, купивши чверть будинку. Та не прижилася в місті Катерина Антонівна.

Переступаю поріг однокімнатної впорядкованої квартири, де мешкає найстарша дочка Фросина Корніївна Шершун. У неї і прописана Катерина Антонівна. Від неї я довідалась про те, що батьки не ладили між собою. А з тих пір, як батько став їздити по путівках у будинки відпочинку, то життя й взагалі не стало в їхній сім'ї: часто сварилися, батько не пускав матір до хати. Після цього вони розлучились. «І мама жила в мене, деякий час у сестри Антоніни, потім — у брата. Згодом Тоня зробила обмін і втекла від мами. Я за фахом — вчителька молодших класів, коли жили в селі, допомагала всім — сестрам і братам, бо була найстаршою. А батьки не хотіли, щоб я заміж виходила, відмовляли всім хлопцям, — жалілася Фросина Корніївна. — Це дякуючи їм я тепер одна, як палець. А маму я не візьму, бо я хвора жінка».

Із Станіславом Корнійовичем, сином, мені, на жаль, зустрітися не вдалося. Двічі намагалася зв'язатися хоча б телефоном, але жіночий голос сповіщав, що «його немає вдома, він у лікарні і не можна його хвилювати, він і так за свій вік намучився і пережив».

Не чула Катерина Антонівна Шершун моєї розмови з дітьми. Тож як і раніше, як усі оті довгі місяці, стоїть щоранку з вузликом біля дверей палати, чекає-виглядає дітей.

А мені не сходить з думки розмова обох дочок: скарги, сльози, нарікання на долю. Мине ще якийсь час, не стане матері (бо ж ніхто не вічний на цій грішній землі), і вони стануть сивими бабусями...

Скаржаться на матір діти, а медперсонал відділення, де понад рік «мешкає» старенька, навпаки: «Охайна, тиха, мирна бабуся», — чула я від усіх.

Пенсію Катерини Антонівни справно отримує Фросина Корніївна Шершун у першому поштовому відділенні Вінниці і, як запевняє, переказує її на материну ощадкнижку. Але мамі від того не легше. Аліменти, які присудив сплачувати матері свого часу суд, надходять лише від Марії Корніївни Бучацької також на адресу Фросини Корніївни Шершун.

А хто ж відшкодує збитки 2-й міській лікарні? Ця лікарня ургентна, і люди, яким украй необхідна медична допомога, лежать у коридорі, позаяк не вистачає місць у палатах. А якщо порахувати затрати на харчування, обслуговування?

Скажете, є у Вінниці будинок для людей похилого віку, то нехай і нададуть там притулок Катерині Антонівні. Але ж не беруть у той заклад жінку, в якої є четверо дітей. А щоб це питання вирішити через суд, Борису Івановичу Галієнку — завідуючому другим травматологічним відділенням, потрібно залишити на довгий час своє робоче місце і бігати по інстанціях. Чому мають страждати хворі, яким його допомога потрібна саме тут, у відділенні?

...Рано-раненько просинається дев'яностолітня бабуся, шукає свого вузлика, ціпка...

Антоніна РЕМІШЕВСЬКА, журналіст.

Вінниця.

Дитя скаже, як зав'яже

ВТІКАЧ

— Дитя моє, чому ти стоїш під дощем? — запитує перехожа бабуся маленького хлопчика.

— Втік з дому... Мама хотіла купати...

ЗА ЩО ПОВАЖАЄМО?

— Діти, за що ми поважаємо наших батьків, бабусь та дідусів? — запитує вчителька.

— За те, що дають гроші на цукерки! — відповідає Петрик.

НЕХОРОШИЙ ЛЕСИК

Петрик розповідає вчительці:

— Тетяно Іванівно, а Лесик писав на паркані непристойні слова...

— Ти йому допомагав? — запитує вчителька.

— Ні, він не дав мені крейди...

ХТО ТИ ТОДІ?

Вчителька намагається пояснити дітям, що таке крадіжка.

— Наприклад,— каже вона одній дівчинці,— ти тихенько лізеш до кишені якогось чоловіка і береш у нього гроші... Хто ти тоді?

— Його дружина! — відповідає дівчинка.

БУЛИ Б КАЛОШІ

— Вітю, навіщо одягаєш калоші? На вулиці сухо...

— Були б калоші, багнюку знайду!

ЦАР ЗВІРІВ

Вчителька запитує учнів:

— Кого ми називаємо царем звірів?

— Директора нашого зоопарку! — хором відповідають діти.

ЯК РОСТЕ АВТО

Маленька Галя приїхала з татком на автозаправку, почула про що гомонять люди і запитала батька:

— Якщо легкова машина їсть багато бензину, то вона виростає і стає автобусом?

НЕНОРМАЛЬНІ

Син-першокласник пише твір на тему: «Родовід нашої сім'ї». Запитує маму, як вона з'явилася на світ.

— Журавель приніс на крилах,— відповідає мати.

— І мене?

— І тебе...

— А дідуся?

— І дідуся журавель...

Син поморщився і написав: «Ось уже три покоління в нашій сім'ї нормально не народжуються».

ХОРОБРІСТЬ

Вчителька запитує учнів:

— Хто скаже, що таке хоробрість?

— Хоробрість,— відповідає Петрик,— це коли не знаєш, а піднімаєш руку.

ДВІЧІ ОБДІЛЕНІ

Хтось вистраждав гірку істину: до всякого лиха можна звикнути, до всякої біди притерпітись. Без наслідків? Якби ж то! І я вже не раз помічала, що серед тих, хто постійно стикається з чужим горем, зустрічаються такі, які перестають його помічати. Зачерствівши душею, вони ставляться до всіх — щасливих і обділених долею — однаково байдуже...

У черговий раз з таким явищем я зіткнулася в Острозькій школі-інтернаті для глухих дітей, що на Рівненщині. Бог обділив їх, позбавивши слуху й дару мови. Живуть вони серед людей, як на безлюдному острові, бо обділені найбільшим у світі щастям — щастям спілкування. І коли для здорових дітей школа часто-густо є важкою повинністю, то для них — це єдине вікно у світ: тут вони можуть спілкуватися зі своїми наставниками й ровесниками єдино можливою для них мовою жестів.

Тож, скажіть, яке треба мати черстве серце, яку крижану душу, щоб позбавляти оцих двісті восьмеро дітей з Рівненської та сусідніх областей їхнього єдиного просвітку — школи! А навчального року, що щойно скінчився, школу двічі довелося закривати на незаплановані канікули, бо холод у приміщенні, особливо в спальному корпусі, стояв воістину собачий. Діти лягали в ліжка одягненими, навіть у пальтечках, натягували по кілька ковдр. І все одно до ранку замерзали так, що на них було боляче дивитися.

Якби хоч умитися теплою водою, щоб швидше «відійти», — так і цього немає. Після холодного вмивання — в холодні класи, де температура часом не перевищувала п'яти градусів. Квіти у вазонах замерзали а діти мусили витримувати. І, як наслідок,— повальні хвороби. Майже половина дітей у кожному класі — «хроніки». Хронічний отит, хронічний бронхіт, ревматоїдний поліартрит...

Голова Острозького міськвиконкому Микола Грищук узявся при зустрічі стверджувати, що раніше подібних проблем у цій школі не було, а що цьогорічна зима видалася такою суворою — то хто міг чекати?

Кривить душею голова. На погану роботу котельні в школі нарікають вже не перший рік, проте влітку ніхто й пальцем не поворушив, щоб поладити справу. А, між іншим, у кабінеті голови набагато тепліше, ніж у дитячих спальнях. Ситий, як кажуть, голодного не розуміє.

Здавалося б, що зараз, влітку, нічого згадувати торішній мороз. Воно то так, але ж літечко промайне швидко. Сани ж звісно коли готують. Та про наступні холоди, на жаль, думають лише стривожені батьки вихованців школи-інтернату. І стукають у двері районних і обласних інстанцій. Були в облвиконкомі, в об'єднанні «Рівнотеплокомуненерго». Проте батьків не чують, а діти, на своє нещастя, подати голосу не можуть. Виступала й преса, та замість вжиття заходів — відписки. Начальник обласного управління народної освіти Микола Олійник нарікає на «Рівнотеплокомуненерго», а директор цього об'єднання — на адміністрацію школи та управління освіти. Констатують факти, вказують, а за роботу ніхто не береться.

Людмила ДЕНДЮК, журналіст.

Рівне.

Теодозія ЗАРІВНА

І ПРИСЯГНЕМО НЕБУ, ЩО МИ ТАКИ НАРОД

Теодозія Зарівна родом з мальовничого села Ридодуби, що на Тернопіллі. Закінчила Львівський держуніверситет і Київський інститут театрального мистецтва імені І. Карпенка-Карого. Працює в літературній частині Київського академічного українського драматичного театру імені Ів. Франка.

Авторка поетичних книг «Мить і вічність» та «Дія на крузі».

* * *

Лесечко, Лесечко, Лесю, сестро моя спадкова,
падає, мов корона, схема страждань за слово.
В ній нетривалу ніжність переплавляють в кремінь
і відчайдушна юність сплачується за ніч: Де ми?
Перепливає човен з долі у долю й далі,
часточки нашого цвіту на тих берегах позостали.
Перевівались мислі, мились кістки набіло,
сто раз лишало душу наше нужденне тіло.
Сто раз вага ламала, рвались аркани ловів,
падали на передих жебрацькі зірки любові,
нас придуривши трохи, нас присмертивши зело,
порозганявши щастя аж на четверті села.
А поза Мінськом квіти місять сніги ногами,
і пообдиране лико нам заміняє рам'я,
і щонайбільше горе — ще молоді обжинки,
бо ця жінка — море, і зовсім немає жінки.

СЮРРЕАЛІСТИЧНИЙ ПЕЙЗАЖ

Не бур'яни і квіти —
плями рудої вохри.
Виблисне сталагмітом
чийсь задавнілий окрик.
Дріт упаявся в нерви
дрібночастотним струмом,
страх розгортає невід,
як сівозміни гумус.
В небо своє минуле
пробує бусол знятись,
день відчиняє вулик —
шабаш галюцинацій.
Мертвого царства землі
вже без раба і пана,
і ошалілу зелень
спека зжира захланна.
Літо розп'ято цупко
на чотирьох кілочках.
Вітер дверима стукне,
хтось ніби охне: дочко...
Все затяга до шурфу,
чорної дірки, виру.
З печерновічного штурму
налагоджують мортиру.
Профіль отруйний серпня,
трясовина бездонна.
Зона мойого серця,
роду мойого зона.

ГОМЕР

Смішку грудомахи, розп'яття хронічного норма,
придворних поетів потворно приборканий норов,
золочені шати, масла і дівки — на четверте,
в коштовнім металі оздоблене слово простерте.
У масочках приязні заздрість карбує одвірки,
міняється панство — затерто папірус до дірки,
розділено учту між кревними — нічим і крити,
а крихти — нетязі, та він відгортає і крихти.
Ні вчитель, ні учень: не вивчить — жебрацтво — погуба;
тупе марнославство об нього й не пробує зуби,
черв'як гордування пропалену шкуру не вточить.
Блаженному раю наскільки додивляться очі.
І сила зав'яже цю тінь слабосилу до лавки,
до цівочки літер, до стилусу хижої п'явки.
тюрма добровільна, хранитель з повадками видри,
остання гетера розчулено вилиці витре.
Проскочить життя, наче зранений лев по арені,
і тіло, і мозок в якійсь божевільній оренді.
Дивак,— відмахнуться,— опудало дару, химера.
Лиш час перевіє, обдувши пилинки з Гомера.

* * *

Половіє трава, половецькі сліди прикриває.
До Путивля — рукою — на звуку загострений лет.
Пасторальний сюжет — на зеленому сльози криваві,
і праправнучки сосни, і під ними слабкий силует.
Ти така нереальна, як вимисел, казка чи привид,
як затертий пергамен — ні букви невгледить читач,
як маленькому місту до вічності вигаслий привід:
обезсмертив тебе чоловік той, і січа, і плач...
Безконечні луги розстелили туман, наче саван —
невесела прикмета, ненадійної тиші луска.
Втрата йде по слідах, по предвічних, по свіжих, тих самих,
на котрих ми із нею розірвали до терну рукав.
То, здавалося, плач і молитва — рятунок і сховок,
то, лиш вибігти, голос вчувається біля стіни,
але день поза день вигасає надія на слово,
лиш інерція віри безадресно уже: «Сохрани»...
Ще сплива сподівання ненаситна купина, одначе,
похоловши й прозрівши, мов на милість здаєшся біді.
Лиш душа, вже змирившись, так жалібно раптом заплаче,
коли щастям вже стане: на щиті, на щиті, на щиті...
...Десь обізветься крук, а йому відсигналить машина,
розпадеться на друзки той образ, що нас поєднав,
і простягне суницю, що на витязя схожий мужчина,
і зашиє сорочку, що на тебе подібна, вона.

ОСТАННЯ КРАПЛЯ

Як не було вже ради
і для вітця,
й громади,
і ти, високий Боже,
набрав води у рот,—
тоді стекла вервечка
із кожного містечка
і присягала небу,
що ми таки народ.
Як не було вже ради
на брехні, злидні,
влади,
на німину й
німотність,
як вже такий
наш час,—
помолимось
синхронно,
щоб не убила лона
та кров
густо-червона,
що витекла із нас.
Помолимося фронтом
за міцність
генофонду,
за непадлючу руку,
за жінку на плечі,
що, поки нас і лісу
не проторгуєм бісу
ні слова, ніже титли,
ні згарочка свічі.
Згадаєм відчайдушно
про безневинні
душі,—
війна бреде з війною
по очі в сліпоті.
Світи, іконосташе,
там скоро місце
наше.
Летюча мить
атаки —
недопалок путі.

* * *

Писали хлопці, писали хлопці до Риму:
Чи можна взяти собі за жінку Марину?
Жартівлива народна пісня.

Писали хлопці до Риму
високим штилем і в риму,
накочувавсь регіт валом,
доки атраменту ставало.
Писали султану стекло,
писали Люциферу в
пекло,—
то риссю, то зверхнім
чвалом
вічне перо гуляло.
Ходила між хлопцями пані
у білій брудній сутані,
добірному товариству
дала індульгенції тані:
цвіли, наче маківки, палі,
біляво-чорняво-зухвалі,
сміялись уже на кутні,
навічно — і в свята,
і в будні.
З колисок нащадки
спинались,
із словом іще розминались,
та в генах вже муляли
спомини —
писали вуглем по комині.
Росли, замішані круто,
міняли на шаблю прутик
і знов сміялись до Риму:
Чи можна взяти Марину?

НЕСКІНЧЕННИЙ КОНЦЕРТ

Стихнуть клавіші листя під нервовими пальцями Ліста,
сколихнеться й осяде посірілий вогонь суєти,
і на згорблених плечах старого як світ передмістя
буде шемрати дощ — вже добу йому нікуди йти.
Задихнеться каміна засмальцьоване вибухле жерло
і фужер піаністу піднесе силуету свіча.
За які ще гріхи нотних знаків нестримана черга
розстріляє впритул із глибин скрипкового ключа.
Розстріляє щодень. В цьому просторі ані шпарини:
чорно-біла стіна й перманентної смерті пітьма.
Не страшна порожнеча незнищенних і мурів, і глини,—
між тенетами ліній, між тенетами звуків — тюрма.
Розбіжаться коти — на людський лиш терпець сі концерти,
а божеське начало ополонку в льоду не проб'є.
Ще коли тая кода, а розум ридає — померти,
а вогонь із грудини диктує уперто своє.
Як з горбатого птаха, облітатиме пір'я розпуки,
не загасить гарячки ні вино, ні жіноча рука.
Утікають крізь мури неприборкані генієм звуки,
досконалість за обрій утіка, утіка, утіка.

* * *

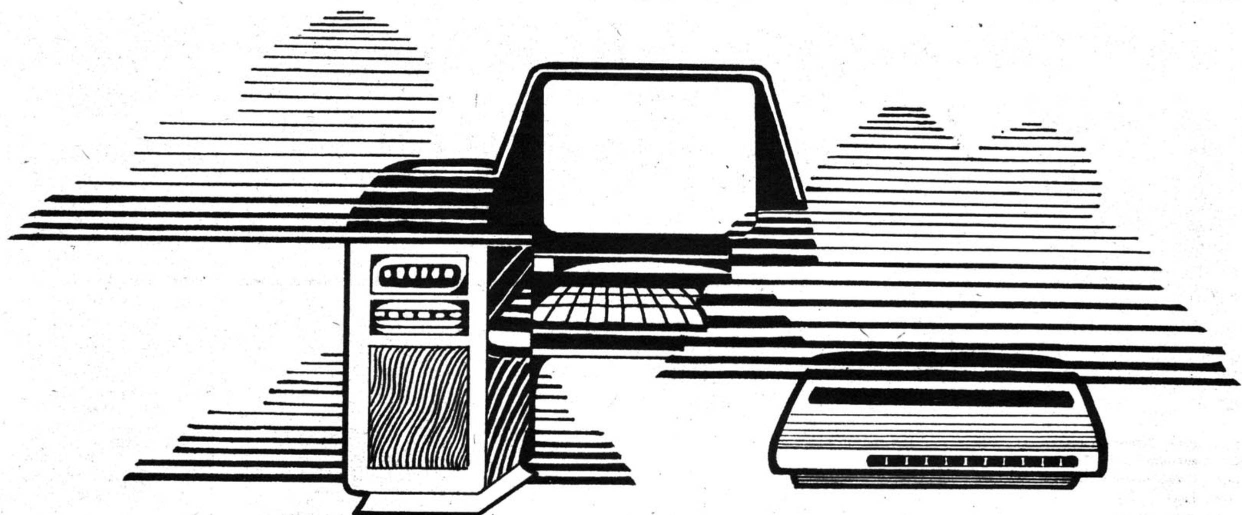

Ще квіти горіли у пасах піску і води,
і звук розливався, як вирвана з кратера магма,
я мала нещасти списати тебе молодим,
так ніби до решти я щастя відписане мала.
Скупого ландшафту гартовані паростки два —
їм порух душі стодорожчий од жару екстазу,—
відважно летючі в мішень силуету слова —
то дар лотереї, звойований з енного разу.
І нас вибирає мольберт молодої ріки,
і сонце добілює одіж благу до вечері,
і я татуюю на схований берег руки
той номер, що виграв, немов опечатую двері.

Київ.

Добірка поезій Теодозії ЗАРІВНОЇ проілюстрована екслібрисами художника Василя ЛОПАТИ.

«ПОШУК» ПОТРІБЕН УСІМ

КИЇВСЬКЕ ВО «ЕЛЕКТРОНМАШ» ПРОПОНУЄ ЕЛЕКТРОННИЙ ІНФОРМАЦІЙНО-ІГРОВИЙ КОМПЛЕКС «ПОШУК».

Комплекс «Пошук» — це базова мікро-ЕОМ з можливостями розширення, призначена для використання людьми, які не мають спеціальної підготовки: учнями шкіл, ПТУ, технікумів, студентами, спеціалістами будь-якої галузі народного господарства, вченими, літераторами.

Комплекс «Пошук» разом з існуючою побутовою електротехнікою (магнітофоном, телевізором, телефоном) — це можливість в домашніх умовах задовольнити новими комп'ютерними засобами традиційні потреби людини в навчанні, праці, творчості, розвагах.

Комплекс «Пошук» — це хороший товариш і наставник для ваших дітей. Граючись, вони не лише підвищать свій інтелектуальний рівень, але й отримають велике задоволення.

Комплекс «Пошук» — це відпочинок від повсякденних проблем і тривог, цікаве й корисне спілкування з комп'ютером.

Використовуючи широкий спектр функцій комплексу, ви отримаєте нові можливості, які раніше в побутових умовах були нереальними.

«ПОШУК» ДОЗВОЛИТЬ ВАМ:

організувати індивідуальні системи навчання за шкільними й вузівськими програмами, оволодіння іноземними мовами, основами інформатики, точних і гуманітарних наук;

створити на базі комплекса інформаційно-довідкові засоби типу домашніх картотек, каталогів, словників, рецептів, меню;

виконати розрахунки схем та конструкцій, моделювати процеси для спеціалістів різного профілю;

організувати автоматизовану підготовку текстів та графічної інформації для студентів, вчених, літераторів;

реалізувати системи синтезу музики і мови для композиторів, звукорежисерів, музичних груп та ансамблів;

створити автоматизовані системи управління побутовою електронною технікою;

розвивати пам'ять, увагу, швидкість реакції, образність мислення, інтелект, створювати системи контролю стану здоров'я усіх членів сім'ї;

організовувати відпочинок дітей та дорослих шляхом постановки динамічних ігрових програм різноманітної складності та змісту.

ТЕХНІЧНІ ДАНІ:

Тип керуючого мікропроцесора	**КМ 1810 ВМ88**
Швидкість дії	**1,25 млн. операцій за секунду**
Розрядність даних	**8 розрядів**
Розрядність адреси	**20 розрядів**
Обсяг внутрішньої пам'яті	
оперативної	**128 Кбайт**
постійної	**8 Кбайт**
Засіб відображення	**телевізор кольоровий чи чорно-білий, монітор кольоровий чи чорно-білий**
Символьний режим	**40 символів×25 рядків, 4 кольори, з палітри в 16, 80 символів×25 рядків, 3 кольори із палітри 16.**
Графічний режим:	**320×200 крапок 4 кольори з палітри 16, 640×20 крапок 2 кольори з палітри 16.**

Засіб зовнішньої пам'яті: побутовий магнітофон
Місткість магнітофонної касети: 720 Кбайт
Швидкість обміну: 10 Кбайт за хвилину
Клавіатура: повноприводна
Програмне забезпечення: програмна сумісність з рядом ПЕОМ IBM PC, ЕС 1840, СМ 1810.
Розширення — конструкцією передбачена установка додаткових адаптерів-розширювачів (до 4-х одночасно).
Потужність базового варіанта —25 ВА
сітка живлення — 220 В, 50 ГЦ.

БАЗОВИЙ ВАРІАНТ КОМПЛЕКСА

До складу базового варіанта комплекса «Пошук» входять:

— системний модуль з клавіатурою;
— блок електроживлення від сітки 220 В 50 ГЦ;
— магнітофонна касета з програмним забезпеченням;
— з'єднувальні кабелі;
— експлуатаційна документація.

РОЗШИРЕННЯ МОЖЛИВОСТЕЙ КОМПЛЕКСА

Якщо вам недостатньо можливостей базового варіанта, ви можете їх розширити в потрібному напрямі і створити різноманітні проблемно-орієнтовані системи. Для цього необхідно купити додаткові адаптери-розширювачі:

адаптер ігровий;
розширювач постійної пам'яті 64 Кбайт;
розширювач оперативної пам'яті 256 Кбайт;
адаптер інтерфейсний ИРПС, ИРПР-М;
синтезатор музичний;
адаптер дискового накопичувача 133 та/чи 89 мм;
адаптер локальної сітки;
програматор постійної памяті;
розширювач оперативної пам'яті 512 Кбайт;
комплект для технічної творчості.

Номенклатура адаптерів постійно розширюється, за їх допомогою до комплексу можна підключити ряд мікропериферійних пристроїв, таких, як ігровий маніпулятор, друкуючий пристрій, планшет, музична клавіатура, накопичувач на гнучких магнітних дисках тощо.

Постійно вдосконалюється також програмне забезпечення комплекса, що включає базову систему вводу/виводу, текстове забезпечення, операційні системи (касетні та дискові версії), мовні та інструментальні засоби і бібліотеки прикладних програм для різних областей використання.

Коли ви станете власником комплексу «Пошук», ви позбудетесь багатьох клопотів та сумного настрою. У вас з'явиться цікава розвага, діловий партнер і хороший товариш.

Сподіваємось, що високі технічні характеристики комплекса «Пошук», можливість його розвитку і програмна сумісність з вітчизняними та зарубіжними персональними комп'ютерами вас влаштують.

Тоді чекаємо ваших заявок.

Наша адреса:
252180, м. Київ, вул. В. Окружна, 4, ВО «Електронмаш».
Телефони для довідок: 475-43-00, 475-98-18 — відділ маркетингу;
474-12-53, 475-93-82 — відділ СКБ;
475-94-24, 474-12-37 — відділ збуту;
475-92-20 — ВНТІ.
Телетайп — 131062 КОСМОС.
Телефакс — 474-12-82.

ФІРМОВИЙ САЛОН-МАГАЗИН «МЕРКУРІЙ» ВИРОБНИЧОГО ОБ'ЄДНАННЯ «ЕЛЕКТРОНМАШ» ПРОПОНУЄ:

— електронний інформаційно-ігровий комплекс «Пошук» — високопродуктивну ЕОМ, спільну з IBM PC. Комплекс має можливості для розширення, призначений для використання тими, хто не має спеціальної підготовки. Комп'ютер «Пошук» може бути використаний в усіх галузях народного господарства, але найкраще — для комп'ютеризації навчальних процесів.

Придбавши нашу машину, ви збережете не лише час, а й гроші — адже її ціна — лише 1550 карбованців!

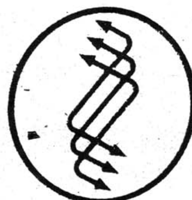
Ваша побутова техніка — телевізор, магнітофон — теж можуть прислужитися. Адже система «Пошук» передбачає їх залучення до комплексу, а великий добір ігор на касетах забезпечить цікавий відпочинок членам вашої сім'ї.

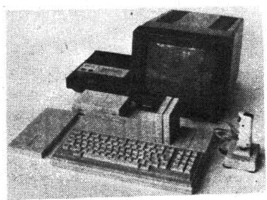
У САЛОНІ-МАГАЗИНІ ВИ МОЖЕТЕ ПРИДБАТИ ДОДАТКОВІ АДАПТЕРИ, РОЗШИРЮВАЧІ ДЛЯ КОМП'ЮТЕРА «ПОШУК». КРІМ ТОГО, ДОСВІДЧЕНІ ПРОДАВЦІ-КОНСУЛЬТАНТИ ЗАПРОПОНУЮТЬ ВАМ ЕОМ БІЛЬШ ВИСОКОГО КЛАСУ:

— надійну, високопродуктивну, ділову ЕОМ СМ1425;
— універсальну керуючу мікро-ЕОМ «Нивка» з ряду СМ1810.

БУДЬ ЛАСКА ДО САЛОНУ-МАГАЗИНУ «МЕРКУРІЙ». МИ ЧЕКАЄМО ВАС!

Наша адреса: м. Київ-179, 252179, вул. Львівська, 59а. Тел. 444-75-68, їхати від ст. метро «Святошино» трол. № 7 до зуп. «Дачна».

НОВГОРОД-СІВЕРСЬКІ «ДАДЗИБАО»

За листом читача

Липень у Новгород-Сіверському почався з досить неординарної події: у центрі міста невідомі написали фарбою на стіні магазину кілька дошкульних слів на адресу заступника голови райвиконкому М. Бунака. Вражені працівники міліції не знали, як реагувати. Справді, подібного незвичного прояву протесту-звинувачення ще не траплялося у райцентрі.

Але невдовзі великі літери були акуратно змиті. По суті, так само, як звинувачення на адресу М. Бунака у різноманітних зловживаннях. Ще у червні припинено кримінальну справу, яку порушувала щодо нього обласна прокуратура. Ветеран війни і праці Н. Томилко одержала з облвиконкому детальне спростування її скарги. Словом, чергова спроба «замаху» на високопоставлену особу в районі не вдалася. Однак це не заспокоїло Н. Томилко, інших ветеранів, які засумнівалися у висновках перевіряючих.

Я приїхав у Новгород-Сіверський, коли він ще не затих після місцевого гатунку «дадзибао». На ткацькій фабриці, де кілька місяців тому на партзборах комуністи висловлювали своє недовір'я М. Бунаку, мене обступили тісним кільцем жінки.

— Ні в що вже не віримо,— щиро ділилися своїм наболілим.— У нас, куди не кинь, — один одного покривають. Мафія! А ми живемо, як злидні. Нічого купити не можемо.

З жінками говорити про труднощі нелегко нині будь-де. Хіба лише у Новгород-Сіверському царство дорожнечі, не вистачає елементарних товарів? Скрізь — талони, напівпорожні прилавки. І все ж підстави для зневіри у новгородсіверчан далеко більші, ніж деінде. У цьому переконуюся, перевіряючи скаргу на заступника голови райвиконкому. Люди називають різні факти. Не всі вони підтверджуються. Та появі всіляких підозр, чуток якнайкраще сприяють реалії найвіддаленішого в області райцентру. Скажімо, на недавній сесії районної Ради депутати просили назвати прізвища тих райцентрівських керівників, хто зайняв під дачі мальовниче місце над Десною біля хутора Чернацького, куди спішно прокладено дорогу з твердим покриттям. У той же час до окремих віддалених сіл їх взагалі немає. Жителі району вже й назву дачникам придумали влучну — «Біла кость». Проте роз'яснення на сесії було туманним і непереконливим. А тому, зрозуміло, залишилася велика пожива для здогадів, підозр.

Підливають, як кажуть, масла у вогонь і ребуси службової діяльності, особистого життя заступника голови райвиконкому М. Бунака. Торік не з своєї вини на власному старенькому автомобілі ГАЗ-69 1967 року випуску він потрапив у аварію. Її здійснив болгарський водій І. Іванов з БМУ-2 тресту «Газопровід Болгаргазбуд», що має базу на території району. Проте винуватець пошкодження на суму 1600 карбованців не компенсує, зате Михайлу Сергійовичу складають майже новий УАЗ-469, який він забирає додому разом з старим автомобілем. До того ж, керівництво БМУ-2 виділяє заступнику голови райвиконкому на його прохання новий причіпний будиночок дачного типу закордонного виробництва.

— Коли я у квітні цього року приїхав у Новгород-Сіверський,— розповів мені згодом прокурор відділу загального нагляду обласної прокуратури Г. Салай,— Бунак засвідчив, що ніякого причепа-будиночка у нього нема. Болгари ж повідомили про те, що він ще півроку тому обіцяв повернути за нього гроші. Після цього я порушив кримінальну справу. Згідно із законодавством ми передали її для ведення розслідування в обласне управління внутрішніх справ...

Та слідство чомусь почалося лише у червні. М. Бунак вніс 1771 карбованець у касу БМУ-2 відразу після приїзду прокурора... Свідчення болгарів змінилися... І як результат — кримінальну справу припинено. Хоча виникають запитання-сумніви щодо альтруїстичної щедрості керівництва БМУ-2, невиправданого затягування розслідування і моральних принципів районного керівника. Проти М. Бунака, до речі, вже втретє порушується кримінальна справа. Та щоразу знаходилися вагомі причини, щоб припинити.

— Я розслідував його першу справу,— згадує колишній працівник міліції, нині голова профкому радгоспу «Новгород-Сіверський» П. Кондратенко.— Ми повністю довели його вину у зловживанні службовим становищем. Але кримінальну справу зам'яли. Гроші він, як і тепер, повернув...

Старший науковий співробітник музею-заповідника «Слово о полку Ігоревім» В. Гладкова цьому не дивується:

— Розумієте, про його непривабливу діяльність як завідуючого районним відділом культури, службові махінації не раз писала преса. Але ж, не секрет, Михайло Сергійович має досить впливових покровителів. А тому йому все сходить з рук. Тому він і до цього часу ніяких висновків не зробив.

Зустрічі з багатьма новгородсіверчанами звернули мою увагу на кількамісячної давності перевірку оптово-торгової бази райспоживспілки. У ході її було виявлено вражаючий факт — завідуючі складами Т. Ісаченко та Л. Шевель передали заступнику голови Лизунівської сільради Т. Залозній замість дефіцитних товарів, які адресувалися сільським жителям, 6300 карбованців готівкою і кредити на суму 2376 карбованців. Згадані працівники суворо покарані. Звільнено з роботи директора бази М. Москаленка. Але й досі люди не знають, хто ж став власником імпортного одягу, 183 пар модного взуття, куди все це поділося. Глуха стіна невідомості. Рядові виконавці мов у рот води набрали. Торік з магазину № 13, заготконтори великими партіями холодильники, телевізори теж «зникли» у невідомому напрямку. Можливо, надходять нашим друзям-болгарам, які з щедрими гостинцями їдуть провідувати рідних? Чи, можливо, іншим потрібним людям? Хто його знає. Неясно. Незрозуміло. Михайло Сергійович як заступник голови райвиконкому відповідає за справи в торгівлі, але ж, ясна річ, в усі шпарини і квитанції не має можливості заглянути. У цьому й звинуватити його важко.

Та все ж зв'язок між попередніми неподобствами і ним є. Його розкрили місцеві співробітники КДБ.

— Після виходу постанови Верховної Ради СРСР від 23 листопада 1990 року органи держбезпеки зобов'язані організовувати контроль за розподілом, використанням імпортної продукції. Під час перевірок нас насторожили деякі факти,— розповідає начальник райвідділу управління КДБ УРСР М. Моторко.— У магазині «Меблі» є відмітка про те, що у 1989 році на домашню адресу Бунака одержано кімнатний гарнітур виробництва ЧССР — НДР, наступного року у липні — кухню «Анна» (ПНР). Все це поза чергою. Торік 27 червня Михайло Сергійович придбав за 2300 карбованців японський телевізор, який виділявся для заготовлювачів лікарських трав...

Чи ж може після цього М. Бунак не на словах, а на ділі бути вимогливим до керівників торговельних підрозділів району? Важко сказати. Адже за отримані послуги потрібно платити або мовчанням, або невтручанням, або взагалі службовою сліпотою.

...Бесідую з головою районної Ради Г. Букисом про нездорову обстановку в райцентрі.

— Ну, яка в нас мафія? — скептично оцінює Григорій Васильович висловлювання працівниць ткацької фабрики, слова яких йому передаю. З ним, зрештою, погоджуюся: у Новгород-Сіверському, на щастя, нема ні стрілянини, ні крові, ні викрадень. Зовні — тихоплинне, спокійне життя. Однак воно досить непогано прикриває, приглушує діяння осіб з нечистим сумлінням. Люди починають втрачати віру у справедливість. Вони частіше вживають у розмовах іноземні слова, які запозичують з детективних серіалів. А що їм залишається?

Сергій ПАВЛЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Чернігівська область.

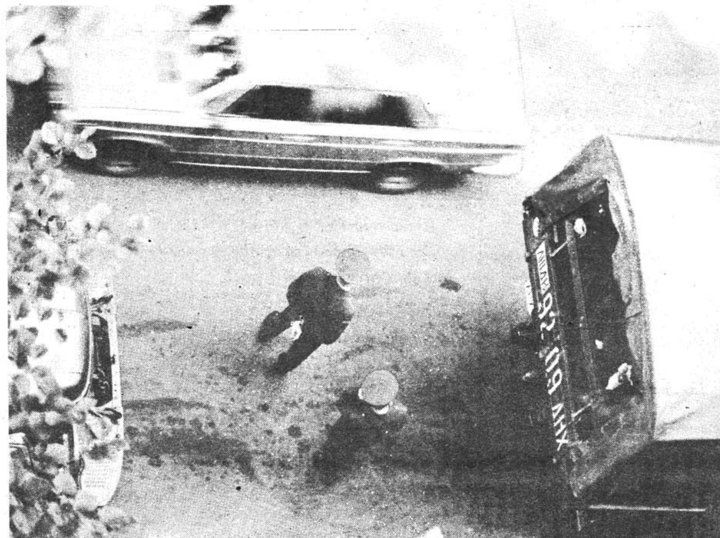

Фото Миколи БОЧКА.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Перший заступник головного редактора
Анатолій ГОРЛОВ

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:
перший заступник головного редактора Анатолій Горлов.
Чергові редактори — Віктор Браницький, Артем Прохоренко.
Автор макета, змінний секретар — Євген Українець.
Випусковий — Леонід Клюско.
Коректори: Тамара Баштанник, Наталія Власик, Людмила Морозова, Людмила Нєсєна, Антоніна Сильверстова, Любов Станачич, Людмила Терещук.
Верстальники: Алла Будникова, Ольга Яценко, Марія Солодюк, Сергій Скаженюк.
Лінотипісти: Наталія Позняк, Віктор Процун, Валентина Чичирко

Комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50

Індекс 60955

Тираж 184200

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03151371